

KARIKE

Broj 21, Veljača/Februar 2015.

INTERVJU

UNA BEJTOVIĆ: „PR NIJE ŠMINKERSKA PROFESIJA HODANJA PO KOKTELIMA“

STR. 14

#ZACYBEROTADŽBINU

PRAVILNIK O DRUŠTVENIM MREŽAMA U REPUBLICI SRPSKOJ

STR-8

SA STIPENDIJOM

STUDIRAJ K' O GOSPODIN ČOVJEK

STR. 18

FEŠN BLOG

ŠTA (ČEŠ) OBUĆI NA GODIŠNJICU PROTESTA?!

STR-22

3. LJUBAV JE JAČA OD MRŽNJE
 4. KAD ĆEMO POSTATI MEDIJSKI PISMENI?
 6. FACEBOOK I TWITTER O... #ZJRM
 8. PRAVILNIK O DRUŠTVENIM MREŽAMA U REPUBLICI SRPSKOJ
 10. QUI EST CHARLIE
 11. POD ČIJOM ZASTAVOM STOJE HEROJI?
 12. KONTROLA MEDIJA, KAKO I ZAŠTO SE DESI?
 14. UNA BEJTOVIĆ: „PR NIJE ŠMINKERSKA PROFESIJA HODANJA PO KOKTELIMA“
 16. STUDENTSKI PROTESTI U MAKEDONIJI
 18. STUDIRAJ K'O GOSPODIN ČOVJEK
 19. PSIHOLOGIJA I (NE)USPJEH: ZAŠTO POSTAJEMO „MALERI“?
 20. SPECIJALNA PRILIKA: 120 NOĆENJA ZA 30 EURA
 22. FEŠN BLOG: ŠTA (ĆEŠ) OBUĆI NA GODIŠNJICU PROTESTA?!
23. TREĆI UGAO: VALENTINOVO IZMEĐU DVije VATRE
 24. GRAFITI PODRŠKE: #JESUISCHARLIE
 26. A JA SE BAVIM BRDSKIM BICIKLIZMOM
 27. SPUŽ BREZKUĆNINJAK: ŽDRALOVI, ŽDRALOVI

sadržaj:

impressum

Izdavač: Udruženje Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini

Izvršni direktor: Boris Čović

Glavni i odgovorni urednik: Haris Dedović

Izvršna urednica: Hana Čolić

Redakcija: Ljupko Mišeljić, Nebojša Sičić, Hana Obradović, Adaleta Merkez Počasni član redakcije: Denis Gigo Hadžić

Dopisnici: Azem Kurtić, Jovan Bašević, Mirza Halilčević, Vladimir Čolaković

Fotografi: Valentino Čolić, Goran Šurlan, Selver Dottore Skorup, Nenad Vuruna Tiki, Street Press Francuska

Naslovница: Boris Čović

KONTAKT: Mula Mustafe Bašeskije 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina; +387 33 205 850; onaubih.karike@gmail.com; www.onabih.ba

Ljubav je jača od mržnje

Od samog početka, njihova uloga je bila predočavanje najtežih problema društva, te borba za slobodan i pravedan mehanizam kruženja informacija. Metode kojima se koriste su satira i karikatura, jedne od očigledno najopasnijih kojima se „slobodan“ novinar može baviti.

Piše: Nebojša Sičić

Jedan od najtežih ljudskih poduhvata je stvoriti slobodno društvo, ali i braniti se od konstantne nadolazeće plime pogrešnih i iskrivljenih ljudskih vrijednosti u već sad poljuljanom svijetu. Mali je broj onih koji su se borili za toleratno društvo u kojem se svakodnevni život ne može dovesti u vezu sa militarizmom, kolonializmom i sličnim oblicima niskih sistema vrijednosti. U oblikovanju civilizovanog svijeta, s idejom o političkoj korektnosti i zagarantovanim ljudskim pravima, učestvuje šačica francuskih novinara i karikaturista još od 1960. godine. Uvijek dosljedni svojim principima, putem satire i humora nastojeći formirati bolje društvo, počeli su kao satirični magazin Hara Kiri. Uz sva etiketiranja, cenzure na koje su nailazili tokom svog rada, a ipak uz mnogo ustrajnosti i napora, 1992. godine magazin je stvarno zaživio.

Danas su poznati pod nazivom Charlie Hebdo (Šarli Ebdo), koji potiče od imena Čarlija Brauna, glavnog lika američkog stripa Peanuts. Još u prvom izdanju magazina, koji je imao zavidan tiraž od 140.000 primjeraka, zauzeli su kritičan i oštar stav prema pojedinim ideologijama i političkim režimima. Od samog početka, njihova uloga je bila predočavanje najtežih problema društva, za čiji utjecaj većina nije ni svjesna, te borba za slobodan i pravedan mehanizam kruženja informacija. Metode kojima se koriste su satira i karikatura, jedne od očigledno najopasnijih kojima se novinar može baviti. Uz nerijetke prijetnje i cenzurisanja, magazin je četrnaest puta tužen od strane katoličke Crkve, te od strane najzastupljenijih muslimanskih organizacija u Francuskoj. U većini slučajeva, pritužbe su dolazile uz etiketiranje magazina kao anarhističkog, rasističkog, te medija koji ne poštuje osnovna ljudska prava. To je potvrđio i predstavnik Nacionalne fronte, Jean-Marie Le Pen, koji je odbio braniti magazin uz obrazloženje da se radi o „anarhističko-trockističkom duhu koji rastače političku moralnost“.

Um je Feral, to jedina je rasvjeta

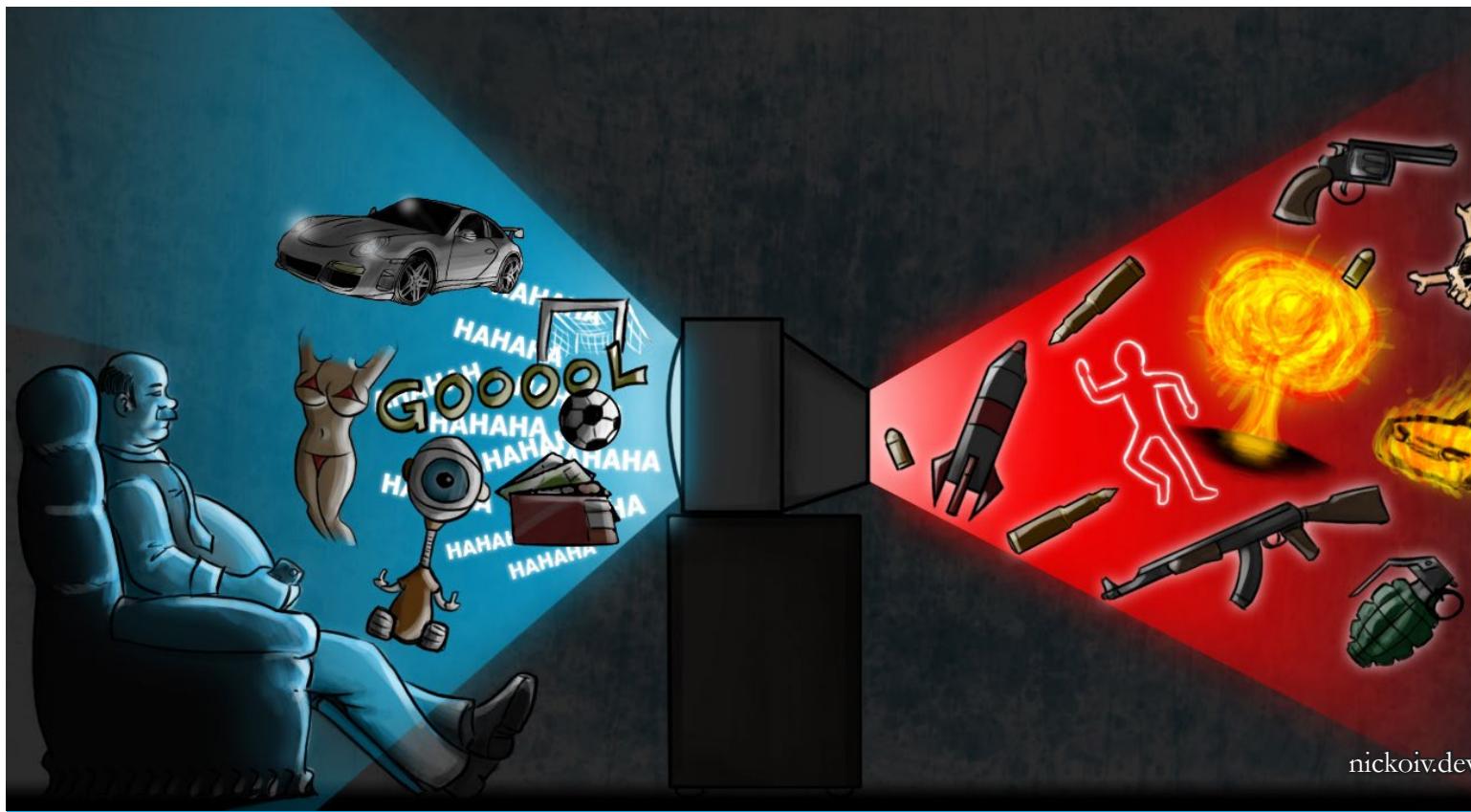
Njihova pažnja je bila usmjerena i na ratna dešavanja koja su se odvijala u protekljoj deceniji na Balkanu, kada su uradili veliku reportažu o tadašnjem stanju u Splitu, te postali veoma bliski saradnici sa tek utemeljenim satiričnim magazinom Feral Tribune. Začetnici ovog magazina su danas već poznati novinari Predrag Lucić, Viktor Ivančić, te Boris Dežulović, čiji se stil od samog početka magazina identifikovao sa Charlie Hebdo-om. Slično problemima francuskog satiričkog lista, Feral Tribune je takođe sudski tužen i pogrešno tumačen od strane nosilaca javnih funkcija. U toku 1994. godine Feralu je određeno 50% poreza zbog (ne) postojanja pornografskog sadržaja u magazinu, mada je poslije kratkog vremenskog perioda sud povukao odluku. Uprkos tome

što je tokom svog izdavanja sedmičnjak nailazio na mnoge kritike i osude, za svoj jedinstveni rad primio je Međunarodnu nagradu za slobodu štampe International Press Directory-ja. Dobitnik je Zlatnoga pera slobode, nagrade dodjeljivane od Committee to Protect Journalists, a 1998. godine primio je nagradu za najbolji političko-satirički list na svijetu, dodijeljenu na Međunarodnom festivalu političke satire u Forte dei Marmi. Rad lista Feral Tribune je prekinut 15. juna 2008. godine uslijed dugogodišnjih finansijskih problema.

Ubili ljudi zbog karikature

Svoj konzistentni duh i zdravorazumski otpor prema globalnoj neosvještenosti i svim ostalim neciviliziranim ljudskim tvorevinama, Charlie Hebdo platilo je 7. januara 2014. godine. Toga dana desio se napad na medije, čovjeka kao slobodnu individuu, ali i na cijelo čovječanstvo. Zbog nimalo opravdanih razloga i relativiziranja informacija uslijed nedostatka osnovne svijesti o slobodi i pravima čovjeka, poginulo je 12 ljudi. Jean Cabut, Philippe Honore, Stephane Charbonnier, Bernard Verlhac i George Wolinski, koji su više od dvije decenije zalazili u sve pore društva, ukazujući na sve nezaobilazne probleme, političku iskvarenost, toga dana su pokazali što stvarno znači biti novinar i boriti se za slobodno i "zdravo" društvo. "Osvetili smo proroka, ubili smo Charlie Hebdo", su bile riječi napadača na redakciju Charlie Hebdo, koje potvrđuju svu besmislenost izvršenog čina. Nedugo nakon napada na redakciju Charlie Hebdo-a, izšla je nova naslovница magazina, sa istom karikaturom Muhameda, koji je sada držao natpis "Je suis Charlie", od toga dana sveopšti simbol borbe za slobodu izražavanja, a iznad karikature stajale su riječi "Sve je oprošteno". Još jednom dosljedna svojim idejama, šačica francuskih novinara i karikaturista je zaokružila cijelu priču na tolerantan, slobodan i ljudski način, jer na kraju svega, ljubav je ipak uvijek jača od mržnje.

Kad ćemo MEDIJS postati

Pojam medijske pismenosti podrazumijeva mogućnost analizira, te kreira medijske poruke.

Piše: Ljupko Mišeljić

Imajući u vidu da se pojам medijske pismenosti u našoj zemlji rijetko koristio do prije četiri godine, imponuje činjenica da je jedna od najznačajnijih publikacija u ovoj temi na nivou čitave regije nastala upravo u Bosni i Hercegovini. Riječ je o zborniku radova „Medijska pismenost“ koji je 2005. godine objavio „Mediacentar Sarajevo“. Još jedno istraživanje na ovom polju sprovedeno je u Bosni i Hercegovini u okviru magistrsketeze Lee Tajić, i promovisano 18.12.2013. godine, te objavljen u knjizi „Medijska pismenost u Bosni i Hercegovini“.

Borba kontrole i kvaliteta

U želji da se što bolje informiše, većina građana veoma često prati rad i izvještavanje samo nekih medijskih kuća. Pritom se nerijetko dešava da prate neke medije bez provjeravanja informacija iz medijskih kuća drugačije uredničke politike.

Prema informacijama Vijeća za štampu BiH i Regulatorne agencije za komunikaciju BiH, u našoj zemlji moguće je informisati se od strane 89 televizija (od kojih tri javna servisa), 140 radio emitera, devet dnevnih novina, 177 administrativnih, upravnih, političkih, naučnih, tehnoloških, stručnih, zabavnih, modnih, gastronomskih, korporativnih i reklamnih časopisa i publikacija, te osam vjerskih časopisa i osam novinskih agencija. To daje bazu od 431 medija registrovana na teritoriji Bosne i Hercegovine, ne uključujući štampu i televizijske emitere iz regije i inostranstva. U ovu brojku također ne ulaze ni portalni, koji su, najčešći način informisanja kod mladih.

„Teško je pratiti različite medije istovremeno, pogotovo ako imamo u vidu savremeni, brzi način života. I dalje, ako vidimo

koliko je prisutno tzv. copy-paste novinarstvo, upitno je da li bi poređenja i paralelna praćenja zaštitila ljudi od manipulacije. Nekritičko i tendenciozno izveštavanje u jednom mediju često prati nekritičko i tendenciozno izveštavanje u drugom, pa se ljudima nameće pseudoizbor da se svrstaju uz neku ‘istinu’, odnosno u interpretaciju nje.“, kazala je Doc. dr Zlatiborka Popov Momčinović, profesorica na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Istočnom Sarajevu.

Broj medija u BiH je neproporcionalan potražnji, što znači da je konkurenčija izuzetno velika. Pored medija koji se profesionalizmom, objektivnošću i korektnošću bore za svoj dio tržišta, postoje i mediji koji u borbi za svakog konzumenta „gaze preko mrtvih“ ne osvrćući se na etiku i stručnost. Ova borba ostavlja veliki prostor koji ispunjava senzacionalizam, prezastupljena propaganda, „žuto“ novinarstvo, crna hronika, reality emisije. „Za objektivno informisanje neophodno je konsultovati više različitih izvora. Kod nas to, većinom, nije slučaj. Nisam video da se Avaz može čitati u Tesliću ili u većem broju kafića u Banjoj Luci. Tamo dominira štampa iz RS ili susjedne Srbije, dok Glas Srpske sigurno nećete naći u Mostaru.“, rekao je Davor Marko, dugogodišnji novinar i urednik Časopisa o radu s mladima IUVENTA.

Od neograničenosti do površnosti

Dizajn, dostupnost, brz protok informacija i lakoća korištenja, učinili su Internet najefikasnijim i najčešćim načinom informisanja. Nemoguće je prebrojati portale koji su dostupni u BiH. Pojam dostupnosti u ovom slučaju ima drugačije značenje zbog

širokog pristupa Internetu. Analize su pokazale da građani Bosne i Hercegovine dosežu samo do 44% dostupnosti pristupa Internetu kojeg uživaju građani EU, a pristup Internetu se u nekim zemljama smatra osnovnim pravom svakog građanina.

S druge strane, prostor koji je dostupan je besplatni, necenzurisan i samim tim podložan manipulativnom uticaju. Za razliku od klasičnih elektronskih ili štampanih medija, Internet postaje savršeno mjesto za promociju i predstavljanje u svim oblicima. U želji za što boljom vidljivošću, dolazi do povrede interesa javnosti i neobjektivnosti, nekorektnosti i netačnosti u izvještavanju. Do narušavanja kvaliteta informisanosti u ovom slučaju dolazi kada se pojedinac, ili grupa pojedinaca, bez posebnog predznanja iz oblasti novinarstva i etike, bez poznavanja pravila, kodeksa i preporuka, odluči participirati u medijskom prostoru i na taj način osigurati sebi neke beneficije.

„Stil života stvara i instant novinare i novinarstvo i njegov plen su najčešće mladi online novinari, PR menadžeri ili promoteri. U tom smislu oni ne mogu direktno uticati na svoje vršnjake, ali mogu uplivati društveni i medijski trend u BiH, i u njega na indirektn način povući određenu masu. U takvom okruženju prostora za pozitivan za razvoj ličnosti, profesional-

pod time podrazumijevaju.

Učenici gimnazija u RS izučavaju oba predmeta, i to u četvrtom razredu, dok gimnazijalci u Federaciji izučavaju te predmete u trećem razredu. U srednjim tehničkim školama, situacija je ista i u RS i u FBiH, te učenici izučavaju samo predmet demokratija i ljudska prava u trećem razredu, dok u medicinskim i ekonomskim školama učenici izučavaju demokratiju i ljudska prava u trećem, a sociologiju u četvrtom razredu. Iako je plan i program veoma različit, zajedničko im je to što ni jedni, niti u jednom predmetu ne uče o medijskoj pismenosti. Proučavaju medije kao jedan od stubova društva, ali tek sporadično pominju izvještavanje medija, njihov uticaj, i mogućnost manipulacije putem medija.

„Obrazovni sistem u BiH je zastario, ne potiče operativno znanje i kritičku svijest, već se bazira na reprodukciji onoga što nam nameću autoriteti. Medijska pismenost mlade uči vještinama neophodnim da misle, da kritički rasuđuju bez intervencije autoriteta i nametnutih istina i znanja, da razlučuju koje su informacije važne, koje su nebitne, ko ih je plasirao, i zašto ih je povezao na određen način.“, kazao je naš sagovornik iz Centra za društvena istraživanja „Analitika“ Sarajevo.

Studirao na: Neformalno obrazovanje

Iako je UNESCO 1982. godine donio Deklaraciju o medijskom odgoju, u kome se ističe da politički i obrazovni sistem moraju prepoznati svoje obaveze i građanima unaprijediti kritičko razu-

SKI PISMENI?

čnost, sposobnost i želju pojedinca da čitajući i informišući se na različite načine sagleda, razumije,

izam, objektivnost i odgovornost ima tek u promilima“, kazala je Popov Momčinović.

S ciljem da zarade neki džeparac, dobiju koju besplatnu ulaznicu za prestižne i cijenjene događaje, mladi upadaju u kvazinovinarske i kvazimarketinške tokove, te postaju dio ozbiljne propagande i manipulacije. U takvom sistemu, često za sobom mogu povući veći dio javnosti. Nastoji se biti što brže informisan, gdje se zarad spoznaje o društvenim tokovima u tim sferama odbacuje analiza, evaluacija i dekonstrukcija pročitanog.

„Opšteprihvaćena percepcija je veoma čudna stvar. Ljude će prije privući atraktivni naslov 'Pjevač XY poginuo u saboračajki' nego suštinu nekog drugog. Tako će samo rijetki koji pročitaju prvi tekst do kraja shvatiti da je pjevač XY zapravo snimao spot za novu pjesmu u kojoj je poginuo na motociklu. Ljudi tako iščitavaju sve sadržaje. Uglavnom čitaju naslovni blok i uvodni dio teksta, dok za ostatak često nemaju vremena, motivacije. Vješti manipulatori u medijima, znaju suštinu vješto zataškati i 'skriti' u manje važnim dijelovima teksta.“, rekao je Davor Marko.

Niste učili u školi, ili niste bili tad?

Preduslov za analizu, evaluaciju i dekonstrukciju medijskih poruka, svakako je elementarna pismenost društvene zajednice. Prema podacima Misije OSCE-a u BiH, u urbanim područjima BiH 22% žena i 8% muškaraca je elementarno nepismeno, a u ruralnim čak 48% žena i 20% muškaraca. U ovom slučaju posvetili smo se ostatku populacije i istraživali smo da li elementarno pismeni mladi u tokovima formalnog obrazovanja imaju priličnu usvojitu znanja o medijskoj pismenosti, i steći vještine koje se

mijevanje komunikacije, te aktivirati nadležne institucije i razviti programe za medijski odgoj na svim nivoima obrazovanja, institucije BiH u ovom pogledu još se nisu pomakle sa mrtve tačke.

„Nužno je da medijska pismenost dobije značajnije mjesto u medijskoj politici. U taj proces treba uključiti sva nadležna ministarstva, regulatore i javne servise. Ova tematika eksplicitno se pominje samo u jednom podzakonskom aktu, i to u „Politici sektora emitovanja“. Uprkos tome, zakonskim i podzakonskim aktima postavljeni su solidni temelji za razvoj medijske pismenosti građana, prije svega kroz uspostavu savremenog regulatornog tijela za komunikacije i savremenog regulatornog okvira za rad medija, koji će biti usklađen s evropskim standardima“, rekla je Lea Tajić, autorica istraživanja „Medijska pismenost u BiH“

Uprkos tome, analiza zastupljenosti i načina tretiranja medijskog odgoja u Zajedničkoj jezgri nastavnih planova i programa za osnovne i srednje škole u BiH pokazala je da medijski odgoj nije ni kvalitativno ni kvantitativno zastupljen, a da edukacije za nastavnike, te didaktički materijal gotovo i ne postoje.

U rješavanje ovog pitanja, te razvoja i promovisanja medijske pismenosti u društvu, međutim, upustile su se nevladine organizacije, pomoću raznih mehanizama i sistema edukacije. U tom sektoru, uočljiv je veliki broj projekata koji kroz platforme na internetu, webinare, istraživanja, analize medijskih sadržaja i razne oblike edukacije, utiču na medijsko opismenjavanje mladih i građana uopšte. Samo neke od platformi i organizacija koje se bave time su svakako Internews BiH, Medijskapismenost.net, Analiziraj.ba, te Mediacentar Sarajevo.

#ZJRM

Novi Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske usvojen je 5. februara 2015. Godine. Narodna Skupština Republike Srpske tada je definiciju pojma javno mjesto proširila i na internet, odnosno, društvene mreže. Zakon je usvojen sa 46 glasova ZA, dok su protivnici ovog zakona, "kako ne bi učestvovali u rušenju demokratskog sistema", napustili sjednicu, ironično rušeći isti demokratski sistem ne glasajući PROTIV. Najveće polemike oko samoga zakona vodile su se posebno na društvenim mrežama Facebook i Twitter, kojih se novi zakon itekako tiče. Mišljenja o tome jesu li društvene mreže i njihov virtualni prostor zapravo javni prostor predstavljamo u nastavku, uz napomenu da je identitet korisnika Facebooka koji su svoje statuse podijelili isključivo sa svojim prijateljima zaštićen, jer u Federaciji Facebook još nije postao javno mjesto, tako da poštujemo privatnost korisnika. One koji su svoje statuse označili sa "public" prenosimo uz ime i prezime.

Pripremio: Boris Čović

Omladinsko udruženje "REaktiv" shared KarAKTer's photo.

February 5 at 5:03pm ·

Nakon objavljuvanja audiosnimka na kojem Željka Cvijanović govori o kupovini poslanika u NSRS, vlast u RS-u predložila, a potom i izglasala sporni zakon o javnom redu i miru.

Pazite šta pišete...

<http://www.klix.ba/.../narodna-skupstina-rs-usvojil.../150205091>

Raja iz karAKTer-a karikira zakon na zanimljiv način.

February 6 at 11:50am ·

Ima li neko od raje iz RS neki dobar status, da objavim ja, potpisat će ga.

Unlike · Comment · Share · 50 7

Povoljno objavljujem statuse novi hit u oglascnicima.

February 6 at 1:22pm ·

Posto je Sarajevo glavni grad oba entiteta, ako ja napisem "Mile je debeli seljak", mogu li ikako odgovarati za to? Ili ako napisem da je pola skupštine RS-a idiotlik i smijarija, ima li kakve kazne? #jebotezakon

Ako je server u Njemačkoj, a loguješ se u Italiji, dok je mjesto prebivanja u Sarajevu, a mjesto rođenja u Trebinju, šta onda?

Almir Panjeta

February 5 at 2:37pm · Sarajevo ·

"Narodna skupština RS usvojila je danas Zakon o javnom redu i miru sa 46 glasova "za". Poslanici opozicije su ponovo napustili skupštinsku salu, ističući da ne žele glasati za diktatorski akt"

NIJE IM PAЛО NA PAMET DA GLASAJU PROTIV? IL' DA SE NPR POKRENE PITANJE VITALNOG NACIONALNOG INTERESA?

Ili si za ili si napustio sjednicu..

Alex Jagi

January 27 at 3:06am ·

RS Predložila zakon po kojem su drustvene mreže javni prostor... A hoće li sad i komunalno imati odjel za taj javni prostor? Jer tu ima smeća.... iha haj

Na računu za odvoz smeća možda se pojavi i brisanje smeća sa društvenih mreža.

February 5 at 5:52pm · Edited

Odlučio sam da se ne prijavim za stipendiju Vlade Ruske Federacije za studiranje тамо. Ko bi pametan išao u Rusiju kad je Rusija došla kod nas. Bar njenja zakonska regulativa.
#Kritikujem #podložankazni

Kim Jong Un likes this.

Srđan Puhalo @SrkiPuhalo · Feb 5

1215. g. Englezi su donijeli Povelju o slobodi i ogranicili moc kralja, 2015. g. u @RSrska imamo #zjrm i ogranicena prava ljudi!!!!

Napredak se vidi i osjeti.

Mersiha Novalic @MersihaN · Feb 5

Uz potvrdu o nekažnjavanju i nevođenju postupka, od sada se treba priložiti i prinstcreen twitter naloga #ZJRM

CAPS iza ponoći u Facebook chatu – policija na vratima. Dosije. Pa se ti deri po netu.

Časper @hadaljzakletvem · Feb 5

Svi govore "to se ne odnosi na Feder, to je samo RS...", mislim da zaboravljate da je MUP KS pod komandom MUP RS-a. #zjrm

Aludiranje na policijski pretres portala Klix.ba

Brančica @Krempitushka · Feb 5

Od danas tvitam samo o krempitama. #ZJRM

Krempita. Pita s kremom. Krem de la krem društva. Političari. E ovako se pazi da ne budeš provaljen.

Darko Momic Čkalja @ckalja77 · Feb 5

milorad dodik je najbolji predsjednik na svijetu, jer #zjrm #SamoPozitiva

I krenuo je sjeverokorejski sindrom. Naprijed vođo.

Irma Plavcic @Irma_A_P · Feb 5

Nudim kucu i stan na koristenje u Visokom (FBiH) ako kome sa pravim twitter nalogom iz RS-a zatreba utociste. Zovite me dobra dusa ;) #ZJRM

Sigurna luka. Odnosno, sigurna piramida.

Edis Jasarevic @EdisPG · Feb 7

Pricam ja prijatelju iz USA o #zjrm preveo i sve na eng.... Crče čovjek od smijeha... #samopozitiva

Amerima je i smiješno.

Dr. Emir Suljagić @suljagic2014 · Feb 8

Ne znam kako drugi, ali otkako je #SDA glasala za #ZJRM mnogo bolje čujem ezan u Bratuncu.

Sve je manje #drekavaca.

Pravilnik o društvenim mrežama u Republici Srpskoj

Narodna skupština Republike Srpske usvojila je 5. februara 2015. godine Zakon o javnom redu i miru kojime se društvene mreže smatraju javnim prostorom. Usvajanje ovog Zakona u Republici Srpskoj našlo je na neodobravanje od strane opozicije i njenih poslanika, koji su napustili Sjednicu Narodne skupštine RS u trenutku kada se glasalo, ali i novinara i novinarskih udruženja, medijskih kuća i građana u RS i širom Bosne i Hercegovine. Iako je ovakav akt nečuven i neviđen u drugim balkanskim, ali i evropskim zemljama, njegova težina leži upravo u njegovoj uopštenosti, koja ostavlja izuzetan prostor za manevriranje i manipulacije.

Timeline About Photos Likes More

Piše: Ljupko Mišeljić

Šturost, oprečitost i nedorečenost pravnog jezika kojim je napisan ovaj Zakon prosječnog čitaoca u stanju je dovesti do potpune konfuznosti i nerazumijevanja. Osobit problem mogao bi se desiti ukoliko korisnik naloga na društvenoj mreži, nakon osmog čitanja, ipak prekrši ovaj Zakon u neznanju da je to što je uradio ipak kažnjivo. Takav propust i takva greška neće biti nimalo iznenadjujuća, imajući u vidu činjenicu da ovaj Zakon ostavlja više prostora za manipulaciju i manevriranje, negoli za njegovo razumijevanje.

Ne želeći da utičemo na odluku čitalaca hoće li ili neće pročitati ovaj Zakon, napominjemo da će obim njihove informisanosti biti otprilike isti bez obzira da li su ga pročitali. Koristeći se konfuznošću, nedorečenošću i mogućnošću korjenito suprotnog tumačenja ovog Zakona, u tekstu vam donosimo Pravilnik o društvenim mrežama u RS. Ukoliko bi se u zvaničnom vrhu našao iskusan pravnik, te pokušao naći „rupu u Zakonu“, zasigurno bi ovaj Pravilnik mogao postati i zvaničan. Svaka sličnost ovog Pravilnika sa Kodeksom za štampane i online medije BiH kojeg izdaje Vijeće za štampu u BiH, potpuno je namjerna i krajnje inteligentno improvizovana.

OPŠTE ODREDBE

Ovaj Pravilnik nije moguće donijeti niti u jednoj slobodnoj i demokratskoj zemlji svijeta, jer se njegovo utemeljenje ne može naći niti u jednom postojećem evropskom i svjetskom standardu. Pravilnik ima za cilj postaviti osnove sistema kontrolisanja slobode govora na društvenim mrežama.

Korisnici naloga na društvenim mrežama sa mjestom prebivališta u Republici Srpskoj imaju obavezu da se pridržavaju ovog Pravilnika i ničime ga ne povrijede. Pored ovog Pravilnika nisu potrebni drugi Zakoni i zakonski akti Bosne i Hercegovine, Povelje, Konvencije i Preporuke evropskih i svjetskih nakanadnih organizacija. Korištenje istih smatraće se neumjesnim i buntovničkim, što ugrožava ekonomski i državni integritet, te socijalni i pravni dignitet Republike Srpske.

Član 1 - INTERES JAVNOSTI

Postupci i objave kojima je namjera aludirati na otvaranje očiju javnom mnjenju Republike Srpske, te mu umjesto pozitivizma nametnuti depresiju, potpuno vrijeđa pravo svakog medijski nepismenog pojedinca da se u svaka doba i na svakom mjestu drži stavova političkog vrha RS, bez da koristi metodu dekon-

strukcije poruka ili promisli o objektivnosti i profesionalizmu javnih medijskih servisa RS. Svako navođenje (tzv. shareovanje) na izvještavanje koje nije u skladu sa izvještavanjima javnih medijskih servisa RS nije relevantno, etično i profesionalno, te vrijeđa interes javnosti, a posebno privilegovane građane RS. Takve objave, u principu, ne bi trebale ni interesovati javnost.

ČLAN 2 - POJEDINAČNA ODGOVORNOST

Najvažnija odgovornost korisnika naloga na društvenim mrežama je osigurati da na svom profilu objavljaju samo stvari usmjerene ka poštovanju vođstva RS, kao i prava javnosti da sama idealizuje i favorizuje iste, te se informiše samo o njihovim postupcima. Korisnici će u svakom trenutku objavljivati u duhu poštovanja lidera i istinitosti njihovih podviga, te pristojnosti u komunikaciji. Objave koje budu usmjerene protiv gorepomenutih, a koje su, pod opravdanom sumnjom, diktirane iz stranih centara moći ili iz štabova domaćih izdajnika, namjerno otkrivanje činjenica, istine i fakata o kojima se ne bi trebalo pričati, najteži su moralni prekršaji svakog korisnika naloga.

ČLAN 3 - PREVENCIJA

Korisnici naloga će u svakom trenutku biti svjesni opasnosti koja se javlja kada nepodobni, profesionalni i objektivni mediji govorom istine i činjenica podstiču pobunu, društvene procese pomirenja, toleranciju, posjećivanje Federacije Bosne i Hercegovine, te rad sumnjivih nevladinih organizacija koje se bore za slobodu medija, ljudska prava, zakonske reforme i medijski pismono građanstvo.

Imajući u vidu takvu opasnost, korisnici naloga će dati sve od sebe kako ne bi shareovali izvještavanja takvih medija, komentarisali rad vladajućih, uticali na društvene procese ili bivali informisani od medija iz Federacije Bosne i Hercegovine, ili drugih medija osim javnih servisa RS.

Korisnici naloga neće ni pod kojim uslovima prihvati pozive na evenete okupljanja, podrške inicijativama nevladinih grupa ili opozicionih lidera, ili se pridruživati grupama u kojima se nalaze pripadnici drugih nacionalnih, etničkih, vjerskih, rasnih i seksualnih grupacija osim onih koji su u Republici Srpskoj uvriježeni i standardizovani kao većina. Ovakva odredba svoju pravnu valjanost temelji na opravданoj tvrdnji da je cilj djelovanja prethodno navedenih grupa ukidanje Republike Srpske i unitarna Bosna i Hercegovina.

ČLAN 4 - POŠTOVANJE DVOLIČNOSTI

Korisnici naloga moraju izbjegći objavljanje, shareovanje ili upućivanje na prejudicirane i uvredljive aluzije na umiješanost političkog vrha Republike Srpske u kriminalne radnje, mito, korupciju, nepotizam i oštećivanje budžeta Republike Srpske. Objavljanje ovakvih sadržaja može biti prihvatljivo samo ukoliko popratni komentar korisnika služi kao podrška liderima i zvaničnicima koji su u tekstovima spomenuti. Podrškom se smatra ubacivanje drevnog i radosnog pozdrava „Ne dajte se. Budite jaki. Izdržite. Vi/vi ste zvijezda/e vodilja/e naše Republike“. Korisniku naloga u datom trenutku omogućeno je da bez argumenata i potpuno pristrasno negira takve insinuacije. Preporučeno je da sagledava isključivo užu sliku takve situacije i iz nje izvlači naizgled pozitivne stvari.

ČLAN 5 - TAČNOST I DOSLJEDNOST

KONTROLISANJA

Korisnici naloga neće objavljivati istraživačke i analitičke, pravonavodeće materijale u vidu tekstova, fotografija, istraživanja ili zaključaka. Materijali koji se budu objavljivali će, u najmanju ruku, morati oslikavati pozitivnu perspektivu bez aludiranja na bilo koju manjkavost i/ili potencijalnu nedosljednost političkog vrha u izgovorenom i sprovedenom.

Ukoliko korisnici uoče objave koje ističu kontroverze, dužni su da reaguju i obavijeste dežurnu društvenomrežnu službu stranke, pardon, stranice, nadležne institucije. Izvinjenje i/ili ispravka za učinjeni prekršaj Pravilnika, makar i iznuđena, mora biti objavljena nekoliko puta sa dužnim isticanjem.

ČLAN 6 - KOMENTAR, PRETPOSTAVKA I ČINJENICA

Korisnici naloga će se truditi da ne komentarišu izvještavanja o temama koje nisu obrađene u javnim servisima Republike Srpske, te o kojima se nisu izjasnili zvaničnici političkog vrha RS. Treba imati na umu da je samo politički vrh kompetentan da iznese činjenice i argumente, te će svaka činjenica ili argument koja nije iznesena od strane političkog vrha bivati okarakterisana kao laž, kleveta i obmana. Ukoliko vaše mišljenje nije prema službenoj dužnosti zatraženo od strane nekog od javnih servisa RS, a ipak ga iznesete koristeći pravo slobode govora i mišljenja kako biste komentaristali, prepostavljaljali, argumentirali ili tražili transparentnost, automatski ste prekršili i Član 1 ovog Pravilnika. U duhu pozitivizma i dosljednosti, takav postupak smatraće se neumjesnim, nekorektnim, nepragmatičnim, diskutabilnim i krajnje suvišnim.

ČLAN 7 - MOGUĆNOST DOGOVORA

Pokušaj uticanja na službeno lice i ometanje istog u vršenju službene dužnosti pri postupanju prema odredbama ovog Pravilnika, smatraće se atakom na pravni sistem Republike Srpske, integritet i legalitet političkog vrha RS, te dignitet same države. Odstupanje od ovog Pravilnika moguće je samo Ukazom Predsjednika ili Vlade RS, koji je izglasan u Narodnoj skupštini RS, i potvrđen u Vijeću naroda RS, a u kome se nalazi spisak privilegovanih pojedinaca u RS. S tim u vezi, svaki poslanik u NSRS i ministar u Vladi RS imaće pravo aplicirati kod matične vladajuće partije za pet mjesta na spisku privilegovanih imena, što je detaljno objašnjeno u Poslovniku o manipulaciji Vlade RS.

ČLAN 8 - LAŽNO PREDSTAVLJANJE

Korisnici će na svojim nalozima isticati samo tačne, istinite i vjerodstojne podakte poput: imena i prezimena, datuma, godine i mjesta rođenja, bračnog statusa, mjesta prebivališta, stepena

obrazovanja, institucija u kojima su isto stekli, radnih mjestva, te osobito istači knjige, filmove, i muziku koje preferiraju, kako bi se Pravilnik što dosljednije tumačio, a svrstavanje u čopore uz korištenje predrasuda bilo lakše. Kreiranje naloga na društvenoj mreži provodi se prema sistemu entitetskog umrežavanja, poštujući pravilo „jedan čovjek jedan profil“.

ČLAN 9 - PRIVATNOST

Korisnici naloga izbjegavaće uplitanje u društvenomrežni život drugih korisnika, osim ako se takva uplitanja ne temelje na interesu javnosti.

Korisnici neće imati pravo u svoje krugove, prijatelje, a posebno „praćena lica“ dodavati korisničke naloge javnih i privilegovanih lica u RS. Takvo ponašanje tretiraće se kao prekršaj s predumišljajem. Dozvoljeno je čitanje objava i komentara na objave privilegovanih lica, dok je uznemiravanje, praćenje aktivne prepiske ili njihovih povjerljivih video snimaka teži prekršaj.

ČLAN 10 - ZAŠTITA SVJEDOKA

Lica koja imaju status zaštićenih svjedoka ne mogu biti kažnjena za kršenje Člana 8, jer im se dozvoljava da ga prekrše. Ukoliko ne ispoštuju odluku da su oslobođeni Člana 8, te se s namjerom ispravno predstave, smatraće se da su prekršili Pravilnik, i to u ovom Članu, koji je ionako dovoljno konfuzan da niko ne može dokazati da ga nije prekršio.

ČLAN 11 - ZAŠTITA DJECE I MALOLJETNIKA

Zakon o javnom redu i miru previše je konfuzan da bi obraćao pažnju na ovo pitanje. Zaštita djece i maloljetnika neće biti uvrštena u ovaj pravilnik jer se već tretira u drugim zakonskim aktima. Osim toga, za zaštitu djece i maloljetnika zaduženi su isključivo roditelji koji će svoje dijete nadzirati na društvenim mrežama, a nikako država, društvo, mediji i obrazovni sistem.

ČLAN 12 - OBJELODANJIVANJE IZVORA INFORMISANJA

Korisnici društvenih mreža imaju potpuno pravo shareovati linkove koji vode na objave javnih servisa RS i režimskih medija, te saopštenja na zvaničnim stranicama institucija. Objavljanje svakog drugog sadržaja biće tretirano kao prekršaj Pravilnika u Članovima 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 12.

ČLAN 14 - PRAVO NA ŽALBU

Ukoliko je korisnik naloga na društvenim mrežama prekršio jedan ili više Članova ovog Pravilnika, ima mogućnost žalbe Specijalnom sudu za medije RS ili Kabinetu Predsjednika RS.

Sagledavanjem činjenica i argumenata koje prema Članu 6 ovog Pravilnika može iznijeti i usvojiti samo zvaničnik političkog vrha, može se, eventualno, utvrditi da korisnik nije prekršio Pravilnik, i to samo u slučaju da uspije dokazati da ovaj Pravilnik ne postoji.

P.S. Član 13 namjerno je izostavljen. Obrazloženje: Pravilnik je dovoljno nesretan, da bi sadržao član sa ovim brojem.

P.S.S. Iz izvora nepoznatih redakcija doznajemo da je Bogotac Sjeverne Koreje uputio dopis Kabinetu Predsjednika RS u kome se ističe da RS ispravno postupa i slijedi Preporuku Kuma Kima „Idi Mile, teži diktaturi“, što je uočljivo njenom u rapidnom i stabilnom putu ka dodiktaturi.

Gdje bi Charlie dobio tužbu, a ne metak?

Pažnju evropske i svjetske javnosti na samom početku 2015. godine zaokupio je napad na redakciju francuskog satiričnog časopisa Charlie Hebdo. Centar dešavanja bio je Pariz, a život je izgubilo 12 ljudi. Uzrok napada bila je karikatura proroka Muhameda koju je objavio ovaj magazin, i koja je uvrijedila pripadnike islamske vjere.

Piše: Vladimir Čolaković

Redakcija Charlie Hebdo-a već je preživjela jedan napad 2011. godine, kada su nepoznati počinoci zapalili prostorije magazina. Tog dana na naslovni objavili su satiričnu karikaturu Muhameda, i već tad je bilo jasno da postoje ljudi kojima smeta to što ovaj časopis objavljuje. Na osnovu toga, mnogi sociolozi i analitičari su se složili da se ovakav ili sličan napad mogao očekivati ukoliko se nastavi sa objavljivanjem spornih karikatura. Ipak, nastavili su svoju politiku objavljivanja.

List je često pred sudom morao da brani svoje sadržaje. U kontekstu događaja o kojima govorimo, zanimljiva je parnica u kojoj je Charlie optužen zbog jednog posebnog izdanja posvećenog papi, u kojem je on prikazan kroz satiričnu karikaturu. Međutim, po važećim zakonima Francuske, sve tužbe su odbačene pod obrazloženjem da se list koristio pravom slobode govora koje je zagarantovano ustavom ove države.

Nešto oko zakona i tako to

Francuska je inače poznata kao država koja svojim građanima, a posebno novinarima, garantuje apsolutnu slobodu izražavanja koja je i jasno definisana postojećim zakonskim aktima. Ilustracije radi, francuski parlament je 2013. usvojio zakon po kom biti nepristojan prema francuskom predsjedniku više nije uvreda, a sve to u korist slobode govora.

Međutim, da su sporne karikature Muhameda objavljene u Njemačkoj i da je redakcija napadnuta na isti način, pred sudom bi pored napadača odgovarala i redakcija časopisa. Član 166 Krivičnog zakona Savezne Republike Njemačke predviđa kazne i do tri godine zatvora za povredu osjećanja vjernika, bez obzira na to da li je riječ o provokaciji ili satiri, koja se smatra umjetničkim djelom, dok član 186 austrijskog krivičnog zakona za isti prekršaj predviđa kaznu do dvije godine. I balkanske države ovo pitanje zakonom su rješile na sličan način. Srbijanski krivični zakon u članu 387 kaže sljedeće: „Ko širi ili na drugi način učini javno dostupnim tekstove, slike ili svako drugo predstavljanje ideja ili teorija koje zagovaraju ili podstrekavaju mržnju, diskriminaciju ili nasilje, protiv bilo kojeg lica ili grupe lica, zasnovanih na rasi, boji kože, verskoj pripadnosti, nacionalnosti, etničkom poreklu ili nekom drugom ličnom svojstvu, kazniće se zatvorom od tri meseca do tri godine“. Krivični zakon donesen na nivou Bosne i Hercegovine predviđa kaznu od tri mjeseca do tri godine za javno izazivanje ili rasprišivanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje.

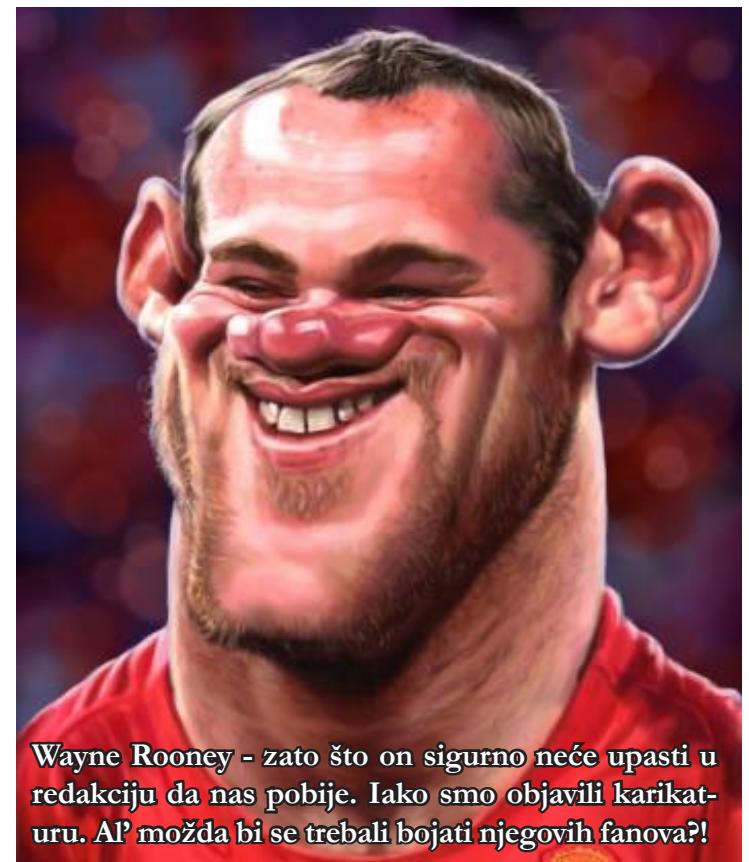
Gdje je granica slobode govora?

Postoje mnoge definicije slobode govora i mnogi pokušaji da se ona razgraniči od govora mržnje. Jedno od „zlatnih pravila“ koja pojedincu mogu pomoći da u glavi razgraniči ova dva pojma je da „sloboda govora seže sve do momenta kada počne ugrožavati tuđu slobodu“. Čini se da ovaj princip na dobar način uređuje bezgranični prostor slobode, ne pokušavajući da ga

pritom ograniči. Pojedincu omogućava maksimalnu slobodu u govoru i ponašanju, i to obimu koji ne vrši slobode drugih ljudi. Ipak, takva granica još uvjek nije precizno definisana i svako ima slobodu da je tumači na svoj način. Možemo reći da su upravo različita shvatanja tog razgraničenja jedan od uzroka tragičnog događaja koji se desio u Francuskoj. Francuska je mjesto dodira dvije civilizacije, s obzirom na veliki broj ljudi koji žive u ovoj državi, a porijeklom su iz zemalja Bliskog istoka i Sjeverne Afrike. Ipak, ljudski je poštovati tuđe, a opšti etički kodeks govori nam da ne treba vrijeđati druge.

Nezahvalno je davati bilo kakav sud o napadu na Charlie Hebdo, ali smo obavezni sagledati činjenice. Nije neophodno stati na jednu od sukobljenih strana da bi se imao stav o nečemu. Na kraju, svi bismo trebali biti saglasni u stavu da ništa nije vrijedno ljudskog života, i da ne postoji opravdanje za ubistva. Na društvenim mrežama postao je popularan slogan „Je suis Charlie“, a nedugo zatim, pojavile su se grupe ljudi koje su govorile protiv ovog slogana, jasno dajući do znanja javnosti da nisu Charlie i da ne podržavaju ono što taj list radi.

Autor ovog teksta koristi priliku da i sam ostavi poruku svim čitaocima, bez želje da im nameće svoje stavove i ubjedjenja. Je ne suis pas tueur – Ja nisam ubica.

Pravi heroji nemaju zastave

„Strojevi koji pružaju izobilje, ostavili su nas u neimaštini. Naše znanje nas je učinilo ciničnima, a pamet tvrdima i neljubaznima. Previše mislimo, a osjećamo premalo. Više od strojeva, potrebna nam je ljudskost, više od pameti, potrebna nam je ljubaznost i nježnost. Bez ovih vrijednosti život će biti nasilan i sve će biti izgubljeno“, ovim riječima je Charlie Chaplin, u svom filmu „Veliki diktator“, objasnio paradoks ljudskog napretka. I zaista, mehanizacija savremenog svijeta ozbiljno se namjerila da izvještači čovječnost, a jedino još oni koji umiru vršeći svoju ljudsku dužnost, podsjećaju na ključno svojstvo čovječanstva.

Piše: Mirza Halilčević

Spomen soba
izvor: Anadolu agencija

Smailova porodica odavno je stigla u Njemačku, još prije nego je grad pao pod opsadu srpske vojske. Međutim, Smail, iz nekih samo njemu poznatih razloga, nije krenuo sa njima, ali se ubrzo uvjeroj kako je to bila pogrešna odluka. Uvidjevši kako Bosna postaje nesigurna i opasna za življenje, i sam je počeo planirati svoj odlazak. No, sada je već teže. Na izlazima grada stajali su pripadnici srpske vojske, koji baš i ne bi tako lako pustili Smaila.

„Naši“, „Vaši“ i „Njihovi“

Smail Ribić je bio Bošnjak, te uz to i sekretar Stranke demokratske akcije Općine Brčko. U drugom dijelu grada, sa svojom porodicom i zečevima, živio je Đoko Stevanović. Imao je Đoko preko 50 zečeva, što bi, za vrijeme rata, moglo predstavljati pravo malo bogatstvo. No, daleko od toga da su se oni družili zbog bilo kakve koristi. Đoko je, naprsto, volio životinje i uvelikoj se protivio ubijanju i klanju tih plemenitih bića. Volio je Đoko i ljudе, možda čak i više od životinja, a možda čak i više od sebe. Đoko Stevanović je bio Srbin, predstavnik Srpske demokratske stranke u selu nadomak Brčkog.

U vrijeme dok je rat uveliko harao Bosnom, u logoru Luka u Brčkom, ljudе su ubijali bez obzira na etikete. U sudaru bunila i borbe za živi opstanak, ljudi su koristili sve moguće prilike koje djeluju barem malo privlačno. Na taj način je i Smail Ribić stupio u kontakt sa Đokom Stevanovićem, kako bi realizirali njegov plan za odlazak. Đoko je prethodno uspio pored srpske vojske

prevesti pojedine Bošnjake, te je to i bio jedan od razloga zbog kojeg ga je Smail kontaktirao. Plan je bio da se, uz Đoko prisu-

tvo, prevede i Smail, te da on dalje nastavi sam do Njemačke, dok bi se Đoko vratio nazad porodici, u Brčko. Problem je ležao u tome što su i ljudi na granici i iznad granice kovali svoje planove. Njihovi planovi nisu uključivali međunarodnu saradnju, zapravo nisu uključivali saradnju, uopće. Znali su to i Đoko i Smail, ali ipak su odlučili pokušati.

Čovjek se, valjda, uzbudi i preplaši u ključnim momentima, baš kada treba sabrati misli. Možda je to samo jedan od propusta koji su se očitovali na Smailovom licu, ali obojica su zastavljeni i počela je identifikacija. Đoko zbog svog imena na granici nije imao problema, ali Smail jeste, a imati problema zbog imena za vrijeme rata vjerovatno nije značilo što i imati problema danas na graničnom prijelazu.

Tragedija i komičar

Onda je nastupio trenutak rizika, dovoljno velik da postane mjera ljudskosti. Trenutak žrtve, trenutak za čovjeka kojeg i ne poznaješ obilježio je eru čovječnosti. Za neko novo vrijeme, i neka nova jedinstva, gdje se nećemo odricati sebe i bježati u svoj strah, jer ko bi onda bio Đoko i ko bi stao u odbranu nevinih? Istog dana, u logor Luka, dovedeni su i Smail i Đoko, do iznemoglosti pretučeni, nakon čega su im pucali u glavu. Jednom jer je htio živjeti, a drugom jer je vjerovao da taj prvi jednako zaslужuje život kao i svi ostali.

Gorke su riječi iz ratnog okvira, ali priča o Đoki i njemu sličnima treba naći svoje mjesto u tromođ današnjici. Jedino još ovakve priče pružaju jedinstven primjer čovječanstva bogatog različitama, koje, itekako, funkcioniра. Uspravniji nego ikada stajao je Đoko pod zastavom bijele boje.

„Vojnici! Ne dajte sebe okrutnima, ljudima koji vas preziru i zarobljavaju, koji gospodare vašim životima, koji vam govore što da radite, što da mislite i što da osjećate, koji vas programiraju, koji vas tretiraju kao stoku, koriste kao topovsko meso. Ne dajte sebe ovim neprirodnim ljudima, mehaničkim ljudima, s mehaničkim umovima i mehaničkim srcima, vi niste mašine, vi niste stoka, vi ste ljudi! Vi imate ljubav čovječanstva u svojim srcima, vi ne mrzite.“ odašiljući poruku o teoriji manipulacije završava svoj povijesni govor Charlie Chaplin.

Kontrola medija, kako i zašto se desi?

Politički klijentelizam medija u BiH – najbolji i jedini naslov koji je posljednjih godina opisao domaće medije. Da bismo prestali ponavljati odveć apstraktne termine poput objektivnosti i nepristranosti - valja izmisliti kakve nove. Ako postoji nešto što bismo nazvali medijskim moralom - on kao takav ovdje odavno ne postoji. A taj koji je prvi rekao da je politika elitna prostitucija - jadan nije predviđio da će i većina medija u BiH jedan za drugim postati elitne eskort dame, iako je i ovo 'elitne' upitno s obzirom na način na koji podliježu kontroli.

Piše: Adaleta Ada Merkez

Anis Bajrektarević, Bosanac i Hercegovac sa bečkom adresom, šef Katedre za međunarodno pravo i globalne političke studije IMC Univerziteta u Austriji, na upit uzroka političkog klijentelizma medija u BiH daje interesantnu izjavu – da BiH ne raspolaže ni drugim atributima suverenosti, pa tako ni svojim medijskim prostorom. „Mljetava i nazadna međunarodna birokracija čiji učinak i odgovornost niko ne provjerava, niti ta tijela podvodi pod demokratsku kontrolu“, kaže profesor, „štete zemlji koja je prvo žrtvovana, a potom kriminalizirana“.

Istina se lagano nazire kroz činjenicu da niko ne zna ko je ta međunarodna zajednica, šta radi i trebamo li njeni konstantno bdijenje nad političkim nedonošetom kakva je BiH, ali i njena medijska scena. Kada se nepersonalizirana međunarodna zajednica pomiješa sa nama, dobijemo dezorientiranu sliku. Svako sa najmanjom naznakom interesa usmjerenog na razumijevanje uloge medija više neće gledati u jednu Ameriku kao medijskog ili političkog boga, jer je ona na oba polja izgubila kredibilitet, ona nije moralna sila kakvom se predstavlja još od svojih puritanskih korijena, niti joj treba dopustiti bilo kakvu diktaturu. U Americi je jedna prijetnja političkoj, vladajućoj eliti – nacionalni, pa i nacionalistički režimi, koji odgovaraju na popularne i općeprisutne zahtjeve nezadovoljnih građana.

Esmir Milavić, dugogodišnji novinar, urednik i politički analitičar iz Mostara koji je trenutno u Kanadi, na ovo samouvjereni tvrdi da su „mediji koji su glas naroda većinom lokalni, regionalni i rijetki koji na nacionalnom nivou idu po cijenu gašenja, terora ili finansijske opstojnosti i koji se bore da zadrže visoke profesionalne standarde. U BiH nažlost ne postoje nacionalni mediji, ali zato postoje nacionalistički čija je jedina uloga zadržavanje sadašnjeg statusa quo i sijanje novih kliza razdora u BiH“. Postavlja se pitanje, kakvi su onda ti rijetki demokratični mediji, da bismo mogli definirati zašto su ostali spali pod kategoriju potkupljivih, skupa sa onima u vlasništvu države, što je i najteži slučaj. Milavić na ovo kaže da je takav medij „spreman da se kritički i jasno osvrne na one koji su danas na vlasti: da bude glas

Anis Bajrektarević

naroda i onda kada je to nepopularno; da bude lider u oblasti društvenih promjena, te pomaka cjelokupne nacije naprijed. Veoma je važno da novinari koji rade za takav medij budu slobodni da u skladu s profesionalnim standardima istražuju, izvještavaju i iznose mišljenja o svim aktuelnim dešavanjima bez da to utječe na njihovu poziciju u mediju ili da im zbog toga bude ugrožena sigurnost.“ No, sloboda je skupa, ponekad strašna.

Zastrasivanje i prijetnje kao dio sistematskog uslovljavanja

Ono u čemu Milavić ne griješi je činjenica da medij može biti demokratičan bez obzira na to odakle dolazi njegovo finansiranje, jer su poznati primjeri medija u svijetu koji su lijevo ili desno politički orijentirani. Printani mediji, kakvih smo imali iznimno dobro, za novogodišnju čestitku od nekoliko stotina maraka, ne samo da prodaju šarenu stranicu sa najljepšim željama, nego i

vlastiti medijski moral. „U takvim medijima ćete se rijetko susresti sa kritičkim osrvtom na djelovanje političkih organizacija s kojima su bliski, a još manje ćete vidjeti kritičke osvrte na liderе tih partija. Zato će novinari, da bi opravdali novac koji primaju na kraju mjeseca, beskrupulozno napasti sve one koji se ne slažu sa mišljenjem koje im je servirano“, kaže Milavić.

I zaista se toliko čitani Dnevni avaz, ALFA TV, ili pak RTRS uzaludno koprcaju pokušavajući oprati ruke uprljane elitnom prodajom onoga što bi trebali biti. Kada bismo opisivali takav proces i kada bismo pokušali opisati slobodu kao teško breme, Milavić i ovaj put precizno definira: „Novinar postaje potkupljiv onog trenutka kada mu je ugrožena egzistencija i kada je prisiljen da zarad pukog preživljavanja pristane na podršku onih koji se nalaze u vlasti ili koji su finansijski moćni. Sloboda u novinarstvu je teško breme, pogotovo na Balkanu, jer uvijek morate gledati preko ramena i paziti šta ćete i kako ćete reći, te da li ćete time ugroziti sagovornika ili svoju porodicu. Oni koji se ne boje, većinom se lavovski bore da glavu zadrže iznad površine.“ No, valja spomenuti i zastrašivanje i prijetnje kao dio sistematskog uslovljavanja medija. O tome izvrsno piše portal Buka, kao jedan od rijetkih nezavisnih informatora javnosti. Izvrstan članak koji su objavili u oktobru prošle godine, precizno objašnjava i naglašava činjenicu da Regulatorna agencija za komunikacije nije politički nezavisna, te da je transparentnost vlasništva nad medijima ograničena.

Bh. mediji kao megafoni loše politike

Prema školskoj definiciji, masovni mediji se okreću ka vlasti/vladi kao osnovnom izvoru provjerene informacije. No, da li je to prava percepcija, a na osnovu koje kažemo da se većina bh. medija oslanja na izvor koji za svoj ugao informacije daje više povlastica? Paralela je, misli i Milavić, nesuvrila. Mediji u svijetu se sve više odmiču od svojih vlada u tom smislu, samo se BiH primiče. Teško je postići napredak u polju demokratizacije medija u postsocijalističkoj - moguće zatočenoj između socijaliza i kapitalizma - zemljji; zemlji u kojoj se nekolicina osviještenih tek u posljednja dva desetljeća iz petnih žila napinje da se bilo šta postigne. Ono što i Milavić i Bajrektarević ovdje zaključuju je činjenica da je stanje u medijima koji su u vlasništvu države najgore, a da ostali variraju. To što su nam mediji uglavnom megafoni loše politike ujedno biva uslovljeno i činjenicom da, htjeli mi to ili ne, postoji barem pet filtera za pročišćavanje informacija, od već spomenutog vlasništva medija, do različitih mehanizama kontrole koji mogu biti i religijski. „Najčešći oblik pročišćavanja informacija u BiH“, kaže Milavić, „je autocenzura. Novinari se često odlučuju da ublaže svoje stavove, da ne diraju gdje ne bi trebali, a sve s ciljem da zaštite sebe od pritisaka i napada političara ili ljudi koji su bliski političarima. Istraživačko i nezavisno novinarstvo danas su postali hrabrost. Veoma je važan element kontrole i vlasnička kontrola koja značajno utječe na način na koji se vijesti prezentiraju. Jedan od najboljih primjera je Dnevni avaz iz protekle kampanje kada smo vidjeli glorifikaciju SBB-a i onih koji su im bliski, dok su oponenti bili napadnuti iz svih oružja i oruđa (npr. napadi na porodicu Bakira Izetbegovića).“ Šta dodati na ovakvu analizu osim da je dopuštanje ovakve prodaje uslovljeno i standardom

Esmir Milavić

koji medij sebi postavi. Ako je zemlji kakva je BiH opao gotovo svaki standard, jasno je da jedna krvna slika (slika medija), kako to profesor Bajrektarević voli reći, ne može biti zdrava, već rascjepkana i posvađana.

Strani kapital i medijski izolacionizam

Posljednjih desetak godina se medijska slika pomalo mijenja. Ovdje ćemo se poslužiti odveć razrađenim argumentima profesora Slave Kukića (koji je, uzgred rečeno, i napadnut zbog neslobode govora u BiH), a oni su sažeti u tome da se strani kapital lagano približava bh. medijima, i pojavljuju se alternativni (štampani) medija, te medijski izolacionizam. Dobro je da nismo u potpunosti pali na testovima objektivnosti i nepristranosti. No, prije optuživanja valja promisliti o tome da su sva kretanja u zemlji uslovljena ekonomskom, socijalnom, kulturnom, pa i historijskom slikom. Zadatak novinara, urednika je da odluče – ili sam argumentirani kritički korektiv društva ili sam novinarska prostitutka koja ni nakon penzionisanja neće moći sa sebe oprati ni razloge ni odluke prodavanja svog medijskog kreditibiliteta. Tri stvari su dovoljne da počnemo govoriti o drastičnim promjenama koje se hitno moraju dogoditi na medijskoj sceni naše zem-

„Novinar postaje potkupljiv onog trenutka kada mu je ugrožena egzistencija i kada je prisiljen da zarad pukog preživljavanja pri-stane na podršku onih koji se nalaze u vlasti ili koji su finansijski moćni. Sloboda u novinarstvu je teško breme...“ – Esmir Milavić

lje: manjak institucionalne zaštite koju je na svojoj koži osjetio profesor Kukić i u tome nažalost nije jedini, apsolutna kontrola javnih emitera i promjene u rukovodstvu medijskih kuća.

Za kraj preporučujemo, pored navedenih sagovornika, i stanovišta novinarke Nidžare Ahmetašević sa lijepom karijerom van BiH, koja je gotovo savršeno definirala da i Internet, kao ogromna sila koja širi informacije i koja je trebala biti demokratična, a koju će Republika Srpska loviti kao što su se nekad lovile vještice, može jednako predstavljati podsticaj na filtrirane informacije, huškački govor, marketinški isprovociran stav. To je i mjesto gdje će ogroman broj novinara iznijeti činjenicu da je njihov status u BiH krajnje nezavidan (novinarska prava su kao i građanska u BiH - nominalna), da mu manjka podrške, da je marketing nemilosrdno tržište, te da je angažirano novinarstvo zapravo neusmjereni na već spomenuto korigiranje društvenih i političkih procesa. Ni ovaj tekst neće donijeti promjenu. Nije revolucionaran, ovo je stara vijest. Strateškog pristupa rješenju nema. Krucijalni elementi ostaju pod upitnikom.

Una Bejtović: „PR nije šminkerska profesija hodanja po koktelima“

Prva agencija u Bosni i Hercegovini koja je nastala od jedne osobe, slobodnog PR-a, freelancera je „Bejtović communications“. Kako se radi PR, kako se postaje čovjek-brend, ali i koliko su medijske slobode važne i za ovu profesiju pročitajte u nastavku.

Razgovarao: Haris Dedović

Karike: Baviš se javnim poslom. Kad je bio tvoj prvi javni nastup?

Una: Sjećam se da je to bilo obdaništu. Tad sam na mikrofon prozivala djecu kada roditelji dođu po njih.

Karike: Kako se to nastavilo?

Una: Nastavilo se kasnije mojim angažmanom u recitatorskoj sekциji, a kada mi je bilo 16 godina, počela sam raditi na radiju, jednoj od mojih velikih ljubavi. Tu sam ostala šest godina, a onda sam otišla na TV. Radila sam u nezavisnoj produkciji InTakt, a onda sam se priključila ekipi koja je uspostavila jutarnji program na FTV-u. Nakon tog angažmana, moja priča o radu u medijima završava.

Karike: Koja je razlika između ta dva medija?

Una: Na radiju je znatno teže raditi. On iziskuje više kreativnosti i rada, jer vas nauči svemu što se tiče govora u javnom nastupu, brzine misli i reakcije. S druge strane, TV nudi više alata kojima možete „pokrивati“ posao.

Karike: Zašto si odlučila da promjeniš karijeru?

Una: Jednostavno su mi se po završetku studija otvorili neki novi vidici i intelektualne perspektive. Nakon toga nisam željela da se vratim u ono što sam do tada radila. Nakon 10 godina uspješne karijere u medijima, željela sam probati nešto drugo. Završila sam London School of Public Relations (Londonska škola odnosa s javnošću, prev. aut.) i počela raditi u agenciji koja je koordinirala aktivnostima te škole na prostoru BiH.

Karike: Poslije različitih angažmana u agencijama, nevla-dinim organizacijama, pa i u Ministarstvu vanjskih poslova BiH, odlučila si da budeš PR freelancer ("PR slobodnjak"/nezavisni PR, angažman bez stalnog zaposlenja, op.aut.). **Zašto?**

Una: Zato što sam htjela da radim posao koji znam, umijem i volim bez obzira na "cijenu koja je trebala da se platí". Nisam imala ni jednog klijenta, samo dugogodišnje iskustvo i formalno i neformalno obrazovanje koje sam stekla kroz taj period.

Karike: Koji ti je bio prvi angažman u trenutnoj struci?

Una: Teatarski festival MESS, koji je do danas ostao nekako moj zaštitni znak, po čemu me ljudi najviše poznaju i koji jeste za mene, i intimno i profesionalno, bio jedan od najvećih izazova. Nakon toga su se počeli redati novi klijenti, novi poslovi. Ilustracije radi, 2012. godine, dok sam još bila freelancer, uradila sam 42 konferencije za novinare.

Karike: Kako si došla na ideju o otvaranju firme?

Una: U jednom momentu sam samo htjela formalizovati moj

Una i Emir pred igranje Hamleta u sklopu Shakespeare's Globe

rad freelance PR-a, dati mu neku strukturu. S druge strane, osjetila sam da sam skupila dovoljno iskustva u poslu i da je vrijeme da to znanje nekome prenesem. Tada sam objavila konkurs prvo za ličnog asistenta, a onda i prvog uposlenika u Bejtović communications.

Karike: Koliko sad imate klijenata?

Una: Ne može se tu dati sada neka konačna cifra. Imamo neke redovne, a neke koji sejavljaju samo kad im treba PR ispomoći pri nečemu što rade u tom momentu. Na sreću, i oni koji nisu klijenti na mjesечноj bazi, uvijek se vraćaju. Dakle, možemo reći da smo u prošloj godini imali otprilike 30 klijenata.

Karike: Kako si od svog imena napravila nešto što je brend u profesiji?

Una: Nisam to uradila da bi me ljudi prepoznivali po ulici, nego zato što mi je to bio zabavan i zanimljiv posao. Mislim da je presudni momenat bio onaj kada sam krenula raditi kao samostalni PR, freelancer. Treba biti u suglasju onoga što govorиш i onoga što radiš. Profesionalan i ozbiljan pristup, poštovanje rokova, dobar odnos kako sa kolegama iz PR-a, tako i sa novinarima, pismenost i reprezentativnost, su temelj mog posla. U osnovi, mogu reći da sam samo ispunjavala ono što sam obećala i radila to dovoljno dugo.

Karike: Koliko je to uobičajeno kod nas?

Una: Nije uopće uobičajeno. Kad se desi da neko ispoštuje radnu etiku i odradi ono što je pravno i moralno dogovoren, to je na nivou senzacije. Moj asistent, Emir Muhamedagić, je, kada je došao na intervju, rekao: "Čuo sam da ste strogi". To znači da je već iz nekih krugova došla priča da sam ja neka stoglava aždaha. Međutim, ja samo želim da posao bude završen i to je sve. Dodatna težina leži u činjenici da je ovo javni posao i u njemu nema fušeraja, jer to javnost vidi i vrlo brzo prepozna. Zamislite da na pozorišnu scenu izade glumac i ne izgovori pola teksta.

Karike: A u ovakovom okruženju, da li se isplati tako raditi i živjeti? Pri tom ne mislimo samo na novac.

Una: Ja ne znam drugačije. Apsolutno se isplati, jer u našem poslu je glavni odnos s ljudima, a to se ne može platiti.

Karike: Kad smo kod novca, koliko je najmanje, a koliko najviše za koliko si radila, materijalno govoreći?

Una: U maju 1994. sam radila za 10 njemačkih maraka, dvije šteke cigara, školjku jaja i pet kila šećera. Poslije su došle cifre koje je mene sramota i spomenuti.

Karike: Pa dobro, nije zgoreg da znamo... (smijeh)

Una: Pa znala sam dobiti 5.000 KM za nepunih 20 sati rada u mjesecu, a to je trajalo godinu dana... I to je malo sramota, ali tako je kako je. (smijeh) Međutim, taj novac dođe i potroši se. I šta onda? Onda sretnes iste ljude sa kojima si bio prije i za vrijeme svega toga, iste novinare, kolege, prijatelje. Nema tu mnogo pameti. Mislim da je jedini način ka progresu taj da se vratimo nekim vrijednostima koje nisu izražene u platežnoj moći.

Karike: Da li su PR-ovi i novinari na suprotstavljenim stranama?

Una: Naravno da nisu. Priča mora biti dobro ispričana. Nekad novinar treba PR-u, a nekad je obrnuto.

Karike: U poslijednje vrijeme se desilo nekoliko eksplisitnih izravnih napada na slobodu medija. Koliko je za PR potrebno da su mediji slobodni?

Una: Suština PR-a je dvostruka komunikacija. Pravo javnosti je da zna. Međutim, ta priča o slobodi se uvijek odvija na govoru o pravima, a niko ne priča o obavezama. Ljudi su zaboravili što znači biti odgovoran kao pojedinac, kao građanin/ka. Ako nema slobodnih medija, onda nema PR-a. Ostaje samo propaganda.

Karike: Koja je razlika između PR-a i propaganda?

Una: PR ne koristi lažne informacije, a propaganda koristi.

Na primanju Pro PR nagrade, priznanja za doprinos profesiji

Karike: Kao stručnjak za komunikacije, kako si reagovala na stihiju govora mržnje u BiH, a povodom napada na redakciju Charlie Hebdo u Parizu?

Una: Mi smo društvo koje još uvijek nema razvijenu kulturu dijaloga i slobode govora i izražavanja. Rasprave u startu počinju sa argumentom "vid' mu glave". Imamo duboko etnički podijeljeno društvo i pritom još jednu hrpu problema – zdravstvo, školstvo, ekonomija... Osim toga, u medijskom smislu i javnom diskursu, devedesete su još uvijek prisutne. U takvim slučajevima je najlakše, kad se nešto desi u Francuskoj, sjediti za tastaturom u svom domu i reći "treba to sve pobiti". Mi nismo u stanju voditi nikakvu debatu, a da se odmah ne počinju spominjati majke, a mediji su izgubili onu edukativnu funkciju. U takvom društvu uopće nije iznenadujuće da se pojavi govor mržnje. Ima tu i dosade. Ljudi se ne bave svojim životom, pa se onda bave bistranjem svjetskih događaja. Strašno je da se ubistvom rješavaju slučajevi drugog i drugaćijeg mišljenja, djelovanja, izražavanja.

Karike: Kako neko mlad, ko želi da se bavi PR-om može uspjeti u ovom poslu?

Una: Elementarna pismenost za početak. Trebaju znati s ljudima i moraju voljeti ljudi. Trebaju imati svoj stil i svoje polje interesovanja u kojem će raditi najviše, i ne treba im nikada biti mrsko da biol šta rade. I najbitnije, trebaju napustiti uvriježeno mišljenje da je to "šminkerska" profesijska na kojoj se hoda po koktelima i događajima, jer nije. Ja sam na svim svojim događajima i lijepila plakate i pomjerala stolove i najčešće otisla sa njih gladna.

Ne želimo da nam vlada odlučuje šta znamo, a šta ne!

U oktobru 2014. godine Ministarstvo za obrazovanje i nauku Republike Makedonije je objavilo da će izdati prijedlog zakona za Parlament Republike Makedonije da svi studenti univerziteta trebaju polagati državni ispit po završetku studija.

Piše: Haris Dedović

Prve reakcije, odmah poslije ove objave, su stigle od strane studenata. Glavna inicijativa došla je sa Univerziteta "Sveti Ćirilo i Metodije" u Skopju. "Otišli smo na kampus univerziteta i tu smo se dogovorili sa još nekoliko ljudi da ćemo organizovati nešto što smo nazvali 'studentski plenum'. Tada smo postavili cilj, a to je borba protiv donošenja tog zakona", rekao je Konstantin Bitrakov, student prve godine master studija Pravnog fakulteta "Justinijan Prvi" iz Skopja, a

ujedno i jedan od vodećih u studentskom pravnom timu koji je analizirao prijedlog zakona.

Državni ispit bi se sastojao iz toga da Ministarstvo sastavi po pet pitanja za svaki ispit koji je student slušao u toku studija, te bi na kraju druge i četvrte godine studija, svaki student morao da položi taj državni ispit, jer u protivnom ne može nastaviti studirati. Glavni razlog za protivljenje ovom zakonu je bio Ustav Republike Makedonije,

te njegov član 46, gdje je propisano da je autonomija univerziteta zagarantovana. Pravnom analizom pojma "autonomija univerziteta" došlo se do zaključka da sama ustanova treba da odlučuje o tome koji studenti će da završe studije i da to niko osim te institucije ne može odlučiti. U ovom slučaju, to bi odlučivalo Ministarstvo.

Također, zakon bi utjecao na integritet univerzitetskog profesora, te njihove ingerencije nad ocjenom studentskog zalaganja.

Ni jedan od fakulteta, univerziteta, a n

Veći red ljudi nego ispred Apple Store-a kad su izbacili iPhone 6

Medijski (su)mrank

Nakon sastanka studentskog plenuma, ova neformalna grupa studenata je poslala dopis vladinim institucijama uključenim u ovaj slučaj. U klasičnom balkanskom stilu, vlada je reagovala spinom, gdje su se pokušale odaslati informacije da su studenti iz plenuma poslanici opozicije i plaćenici onih koji su protiv makedonske vlasti. Studenti su to demantovali, govoreći da se protive ovoj mjeri samo iz razloga navedenih u pismu.

Krajem oktobra 2014. godine, oko 3000 studenata izlazi na ulice i pridružuje se studentskom maršu protiv zakona o uvođenju državnog ispita. MRT, Sitel, Kanal 5 i ostali mediji koji su orientisani ka vlastima, ponavljaju ranije pušteni spin da su studenti organizovana grupa opozicionera koji žele da sruše vlast. Otišlo se i korak dalje, pa su sa snimaka studentskih demonstracija pronalaženi ljudi

Sami dokument koji je sadržavao nacrt zakona o uvođenju državnog ispita, studenti su dobili više od mjesec dana nakon što je poslan prijedlog da se zakon stavi u izradu.

iti rektorat nisu podržali nacrt zakona.

ponaosob, a koji su na neki način povezani sa opozicionim partijama, što se interpretiralo u svrhu spomenutog spina. "To im nije prošlo kako su se nadali. Ljudi su shvatili da većina studenata nije ni u jednoj političkoj partiji i da smo tu samo zato što mislimo da je ovo pogrešno", kaže Konstantin.

U međuvremenu, studenti su konstantno tražili odgovore na pitanje "Kako će državni ispit doprinijeti obrazovanju?" Odgovor nisu dobili, ali su dobili još jedan spin, nakon odluke da se organizuje novi studentski marš na Međunarodni dan ljudskih prava, 10. decembra. Informativna ofanziva je išla u smjeru da se na drugom maršu neće pojaviti niti jedna trećina studenata od prošlog puta. Pojavilo se između osam i devet hiljada ljudi.

Treći pokušaj savladavanja bilo kakvog otpora kod studenata je bio pokušaj da se razbije interesovanje, jer bi se zakon odnosio samo na one studente koji bi upisali fakultete nakon stavljanja zakona na snagu, u školskoj godini 2015./'16.

Konstantin Bitrakov - pravni tim zadužen za studentsku žalbu

Bitka je dobijena, a za rat ćemo vidjeti

Stefan Alijevikj, učesnik studentskih protesta, sa nama je podijelio svoje mišljenje o tome zašto je izašao na ulicu: "Univerzitet je autonomno tijelo koje treba da proizvodi kritičko mišljenje. Ove takozvane reforme su samo maska za politiziranje i kontrolisanje obrazovnog sistema. Smatram da je građanska dužnost da svako izade na sve proteste i suprostavi se zamahu totalitarne misli u našoj zemlji. Sa ovim je došao jasan cjenovnik koliko se treba platiti u slučaju da padnete državni ispit. Je li time vlada želi da napuni svoje džepove i podrži loše projekte kao što je bio Skopje 2014? Reforma je kon-

tra svih univerzitetskih principa. Osim toga, protesti su ujedinili mlade različitih profila, različitih etničkih skupina i nadam se da ćemo biti i dalje tako složni i izgurati ovu bitku do kraja."

Bitku su dobili, barem za sada. Sporni zakon je stavljen van snage do 2016. godine.

Studiraj k'o gospodin čovjek

Studiranje u Bosni i Hercegovini ni u kom slučaju nije zanemarljiv finansijski zalogaj. Većina mladih, posebno oni iz višečlanih porodica, odnosno njihovi roditelji, ne mogu da im priušte školovanje i visoko obrazovanje u smislu plaćanja univerzitetskih obaveza studenata, studentski život, smještaj...

Piše: Jovan Bašević

Broj mladih koji nisu u mogućnosti da obezbijede finansijska sredstva za svoje školovanje raste iz godine u godinu. Univerziteti i fakulteti su posljednjih godina znatno povećali cijene studiranja. Na primjer, redovan samofinansirajući student Fakulteta političkih nauka u Sarajevu za jednu akademsku godinu moraće da plati školarinu u iznosu od 1000 KM, a vanredan student Filozofskog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu platiće godišnju školarinu po cijeni od 1500 KM. Naime, prema istraživanju Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine od 30.

maja/svibnja 2014. godine, u školskoj 2013/2014. godini je upisano 3,6% studenata manje nego u školskoj 2012/2013. godini. Je-

dan od je zasigurno i nedostatak

sredstava potrebnih za školovanje. Sve više mladih individualno, ili udruženih u studentske ili omladinske organizacije, kreće u potragu za povoljnijim stipendijama koje bi odgovarale njihovim potrebama.

Hvataj stipendiju, a ne zjale

Studentska stipendija je finansijska pomoć koja se dodjeljuje studentima za potrebe njihovog obrazovanja. Dodjeljuje se na osnovu prethodno artikulisanih uslova (prosjek ocjena, socijalni status, određena starosna dob, itd.), a može biti potpuna ili

djelimična. Potpuna stipendija pokriva sve troškove smještaja, ličnih troškova, školarine i dr,

a djelimična stipendija pokriva jedan ili više parametara navedenih troškova.

Stipendija je u mnogome značajna radi otvaranja mogućnosti obrazovanja i stručnog usavršavanja onima koji to žele i koji su to zaslužili, a nisu u mogućnosti da u potpunosti pokriju sve troškov, tj. onima kojima su potrebna dodatna finansijska sredstva. S obzirom na to da u svakom slučaju povećavaju mladima mogućnost visokoškolskog obrazovanja, definitivno služe i demokratizaciji samog obrazovanja.

Odgovori na pitanja Kako aplicirati za stipendiju? Kako napisati biografiju? Kako se zahvaliti stipenditoru? itd. kao i najčešće online ponudu konkursa za stipendiranje studenata državljanina BiH, mogu se pronaći na web stranici www.stipendije.ba, osnovanoj od strane udruženja "SpajaLica", ali i na odmah potom uspostavljenoj stranici www.stipendije.info. Međutim, ukoliko se odlučite za studiranje van granica BiH, u mnogome vam može pomoći i web stranica www.studiraj.eu.

Do stipendija za studiranje u Bosni i Hercegovini je najlakše doći putem obraćanja, odnosno apliciranja državnim institucijama.

Stipendije za koje se može aplicirati na nivou entiteta dodjeljuju Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i kantonalna ministarstva obrazovanja u FBiH, te Ministarstvo prosvjete i kulture i Fond "Dr Milan Jelić" u RS." Na nivou lokalnih zajednica, stipendiju je moguće pronaći u skoro svakoj bh. opštini.

Razvijene evropske i svjetske zemlje bh. studentima nude svoju finansijsku pomoć čak i ako pored ponuda za školovanje u inostranstvu odluče da studiraju u BiH. Veliki broj inostranih fondacija, ali i zvaničnih država (preko svojih ambasada) daje studentima jednokratne ili dugoročne stipendije ovog tipa. Neke od fondacija su i Heinrich Boll Stifung, Konrad Adenauer, Uni-Credit & Universities i dr.

Razmjene studenata i studiranje u inostranstvu

Razmjene studenata je najbolje i najjednostavnije objasniti kao djelimične stipendije za djelimične studije. Zahtijevaju daleko lakše uslove za prijem, tako da vam je, prema iskustvima pojedinih stipendista, za razmjenu dovoljan prosjek ocjena 7-8. Razmjena studenata je nevjerojatna prilika koju niti jedan bh. student ne bi trebao da propusti. Razmjena studenata uglavnom omogućuje: odlazak u stranu zemlju po izboru na par mjeseci ili godinu dana, kompletan boravak plaćen od strane stipenditora, uključujući i putne troškove, mogućnost usavršavanja na najprestižnijim fakultetima, mogućnost direktnog upoznavanja zemlje i učenja jezika, ali i sasvim novu priliku za putovanje.

Što se tiče studiranja u inostranstvu, ponuda je možda i najbogatija. Naime, ambasade većine svjetskih država su otvorene za međunarodno studiranje i nude razne stipendijske konkurse. Većina ambasada, npr. ambasada Republike Češke u Sarajevu, nudi konkurse koji su više nego prihvatljivi za bh. omladinu. Godinu dana besplatnog učenja jezika države na čiji konkurs odlučite da se javite, kompletne troškovi smještaja i hrane, sve školske finansijske obaveze, vannastavne aktivnosti, pa čak i lični džeparac spadaju u ponudu konkursa ambasada za međunarodno studiranje.

Evo i nekoliko korisnih programa i web stranica na kojima se možete dodatno informisati o mogućnosti međunarodnog studiranja:

- **Erasmus Mundus**
- **Njemačka služba za akademsku razmjenu (DAAD)**
- **Join EU-SEE <http://www.joineuseepenta.eu/>**
- **Visegrad Fund <http://visegradfund.org/>**
- **EUROWEB+**
- **STUDIRAJeu www.studiraj.eu**

Zašto postajemo „maleri“?

Polovina duševnih bolesti se manifestuje do 14. godine. Ukoliko se simptomi ne pojave u djetinjstvu, većina osoba koja ima genetsku predispoziciju za duševnu bolest svoju afirmaciju doživi do perioda treće decenije života. Većina mentalno oboljelih spada u populaciju mlađih ljudi, ali jako mali broj njih ikada potraži stručnu pomoć.

Piše: Nebojša Sičić

Da su psihička oboljenja sve prisutnija, pokazuje i podatak da danas u svijetu otprilike 150 do 200 miliona ljudi pati od različitih oblika depresije. Do 2030. godine depresija će biti na vrhu liste zdrastvenih problema, upozorava Kongres Svjetske psihiatriske organizacije u Sankt Petersburgu. Polovina duševnih bolesti se manifestuje do 14. godine. Ukoliko se simptomi ne pojave u djetinjstvu, većina osoba koja ima genetsku predispoziciju za duševnu bolest svoju afirmaciju doživi do perioda treće decenije života. Shodno tome, većina mentalno oboljelih spada u populaciju mlađih ljudi, ali mali broj njih potraži stručnu pomoć uslijed nedovoljno izraženih simptoma.

Od kuće sve nosimo

Prema istraživanju Međunarodnog evropskog kongresa za dječju i adolescentnu psihiatriju, jedan od osam adolescenata ima mentalni poremećaj, pri čemu većina njih pokazuje probleme u ponašanju ili kognitivne i emocionalne poteškoće. Ponašanje mlađih koje se odlikuju pretjeranom agresivnošću i afektivnošću, određenim antisocijalnim ili delikvetnim postupcima u dobu pretjerano kasne ili rane adolescencije, može se okarakterisati kao neurotično ponašanje. U zavisnosti od ličnosti, neuroze mogu da se ispoljavaju kroz nezainteresovanost pojedinca ili gubitak

Uspjeh ili neuspjeh, sami odabiremo put

motivacije, pri čemu se najčešće kod individue javlja pretjerana pojava straha uslijed određenih fobija, razni oblici depresije ili pak nekontrolisani pokreti mišića, tzv. tikovi.

Sve zastupljeniji psihički poremećaji kod mlađih predstavljaju značajnu barijeru normalnom i produktivnom funkcionisanju. Opsesivno-kompulsivni poremećaj (OCD), Posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) i raznovrsne fobije su samo neke od nuspojava neuroza. Tako npr. agorafobijsku (strah od otvorenog prostora), najčešće prisutan oblik anksioznosti, ima otprilike svaka trideseta osoba na svijetu.

Posjete studenata i učenika psihiatrima i psihoterapeutima su u osjetnom porastu posljednjih desetak godina, a najčešće se mlađi žale na nedostatak koncentracije, umor, nesanicu, razdražljivost, gubitak pamćenja i slično. Ovakve smetnje su ništa drugo nego produkt neurotičara u njima, koji su se formirali u djetinjstvu ili kasnije.

Situacije u kojima mlađi kontinuirano nailaze na neuspjeh, povezan sa obrazovnim ili privatnim životom su sve više zastupljene danas. Primjeri „vjечnih“ ili „propalih“ studenata su samo jedna od posljedica nezdrave psihičke ličnosti zahvaćene neurotičnim smetnjama.

Postoje brojna istraživanja na području psihologije i medicine koja se usredstvuju na ovu tematiku, ali većina se slaže s činjenicom da sve počinje prije puberteta.

„Ne znamo koji je period početka razvoja bilo kog od tih slučajeva, ali vjerujemo da sve počinje u ranom djetinjstvu“, izjavio je Kris Novinski, generalni direktor Univerzitetskog centra Boston.

U sprovedenom istraživanju, osobe koje su imale traumatska iskustva pokazivala su problem sa samokontroloom, agresivnošću ili depresijom. U nastanku i razvoju psihičke bolesti odlučujući ulogu igraju genetski faktori koji uslovjavaju ozbiljnost manifestovanja bolesti, te njenu dalju progresiju, ali kvaliteta života i uspješnost liječenju bolesti u mnogome zavise od socijalnih i psiholoških faktora.

Najbolji serum?

Kada je riječ o liječenju mentalnih bolesti, postoje brojne različite metode, pri čemu odabir tretmana zavisi isključivo od individualnog prihvatanja terapije, ozbiljnosti bolesti i stepena razvoja. Pored toga, ukoliko pojedinac ne pokaže želju i trud za liječenjem i oporavkom, najčešće takvo liječenje završava bezuspješno ili sa veoma malim postotkom poboljšanja.

Jedan od danas popularnih tretmana neurotičnih i sličnih smetnji jeste „Geštalt“ psihoterapija, gdje osnovu tretmana čini dijalog između dvije osobe. Psihoterapeut se bazira na trenutna dešavanja u životu pacijenta, te glavni cilj terapije predstavlja samostalno spoznavanje svojih problema i emocija koji se pojavljuju u tim momentima, prilikom čega se povećava nivo samopouzdanja i svjesnosti pacijenta.

Ukoliko je bolest znatno uznapredovala s velikim brojem ozbiljnih poteškoća, te se psihoterapija nije pokazala efikasnom u liječenju, većina pacijenta je primorana na klinički tretman. U sklopu kliničkog tretmana koriste se razni medikamenti, čiji izbor se kreće u okvirima ozbiljnosti bolesti.

Prema podacima Fondova zdravstvenog osiguranja za 2012. godinu, na području Sarajevskog kantona potrošeno je 5,8 miliona KM na lijekove koji djeluju na živčani sistem. Procjenjuje se da je u BiH 1.750.000 stanovnika na neki način povezano sa psihičkim poremećajima, a na području Sarajeva do 2008. godine je zabilježeno 3.078 hospitalizacija oboljelih od PTSP-a. U slučaju PTSP-a, istraživanja su pokazala da skoro 50% opšte populacije u toku svog života doživi neko traumatsko iskustvo, a zavisno od „težine“ traume neki od njih razviju manje ili više ozbiljne mentalne bolesti.

Specijalna prilika: 120 noćenja za 30 eura

Južnoafrička Republika - Cape Town

U 19. broju Karika pisali smo o couchsurfing servisu putem kojeg možete pronaći besplatan smještaj gotovo pa bilo gdje u svijetu, i to besplatno. Servis postoji od 2003. godine, ali je u javnost pušten tek u januaru 2004. godine, a danas je na www.couchsurfing.com registrirano više od 3 miliona korisnika u preko 200 država svijeta.

Piše: Azem Kurtić

Naša sagovornica, četrdesetogodišnja Jessie Young s Tajvana, registrirana je na ovaj sajt već sedam godina, ali je prve tri godine samo nudila smještaj ljubiteljima putovanja iz raznih dijelova svijeta. Iako je i prije mnogo putovala, 5. septembra 2013. godine je odlučila napustiti posao u rent-a-car servisu na aerodromu u njenom rodnom gradu, spakovati sedam kilograma odjeće u ruksak i s 3.000 € na raspolaganju, krenuti na putovanje njenog života.

Metodom podignutog palca

Svoje putovanje započela je u Singaporu, a nakon toga je sletjela u Cape Town, gdje je putem Helpx servisa (www.helpx.net) pronašla volonterski angažman u trajanju od mjesec dana. U tom periodu je pomagala pripadnicima Zulu plemena s pripremanjem hrane, čišćenjem, ali i čuvanjem djece.

„Dok sam radila s pripadnicima Zulu plemena, nije bilo potrebe da gledam na sat, jer njima vrijeme nema značenje. Imaju dnevne obaveze koje ispunе, a predvečerje je rezer-

virano za tuširanje vodom koja je ugrijana na suncu i uživanje uz kafu ili čaj“, kaže Jessie. Nakon toga, avionom je stigla u Englesku, a iz Engleske u Italiju. Zanimljivo je da putuje bez mape i plana, jednostavno ide „gdje ju put odnesе“. Zbog toga, njenо putovanje se mnogima čini neologičnim, jer je iz Italije avionom putovala na destinacijama Rumunija – Bugarska – Grčka

Foto: Privatni arhiv Jessie Young

– Norveška – Švedska – Poljska – Bugarska. Dok je obilazila Sofiju, shvatila je da prebrzo troši novac za putovanje, te se odlučila na riskantniji, ali jeftiniji način putovanja. Počela je da stopira, gdje se uzdala isključivo u dobrotu ljudi. Njenо putovanje iz Sofije se nastavlja na relaciji Makedonija – Albanija – Kosovo – Albanija – Bosna i Hercegovina.

QiXing Tan Taiwan

Od predrasude do oduševljenja

Prvi grad koji je posjetila u Bosni i Hercegovini je Sarajevo. Narančino, nezaobilazan dio posjete Sarajevu su čevapi i tradicionalna bosanska kafa. Oduševljena bh. kuhinjom, svoj put je nastavila prema Tuzli. Nakon Tuzle, zaputila se u Mostar koji je obišla zajedno sa svojim domaćinom.

Razgovarajući s ljudima koje je upoznala u ova tri grada, naučila je mnogo toga o historiji Bosne i Hercegovine, te o procesu oporavka nakon rata, koji još uvijek traje. Pogledala je i film „Ničija zemlja“, koji joj je, kako ona kaže, pomogao da stekne uvid u ratna dešavanja. „Nikada nisam googlala zemlje i gradove u koje idem, jer ne želim da steknem bilo kakav utisak o mjestu prije nego se sama nađem tu, ali o Bosni i Hercegovini sam mislila da je zemlja koja je još uvijek u ratu. Svi moji prijatelji su me putem Facebooka upozoravali da ne dolazim u Bosnu i Hercegovinu, ali kada sam došla, sve moje predrasude su se srušile. Moj domaćin u Sarajevu ima PTSP, i zaista sam vidjela tugu u njegovim očima. Unatoč svemu kroz što je prošao on, ali i svi drugi koje sam upoznala u Sarajevu, Tuzli i Mostaru, zaista su odlični domaćini i divne osobe. I mladi koje sam upoznala u ovim gradovima, i vozač taksija koji me je besplatno dovezao iz Tuzle u Sarajevo, uz to mi platio kafu i doručak, gospode u second hand dućanu, svi odišu dobrotom“, objašnjava Jessie.

Jessie redovno putem Facebooka obavlja svoje prijatelje i rodinu gdje se nalazi. Kada je objavila da je u Bosni i Hercegovini, mnogi od njih su joj se javili i pitali da li je država još uvijek u ratu, da li je sigurno, da li su gradovi razoren? Zapravo, mnogi od njih o Bosni i Hercegovini jedino znaju da je bila u ratu, a nakon završetka rata svi mediji prestaju izvještavati o ovoj državi.

Drumovi je vode

U Bosni i Hercegovini se zadržala dvanaest dana, nakon čega je svoje putovanje nastavila na relaciji Hrvatska – Slovenija – Austrija – Slovačka – Mađarska – Češka – Njemačka.

Dok je boravila u Zagrebu krajem decembra, prvi put u svom životu je dodirnula snijeg. Kako kaže, sve ispod 10°C za nju je leđeno vrijeme, a temperature koje su tih dana padale daleko ispod nule, za nju su bile pravi izazov. „Plašila sam se da će se smrznuti ako samo izađem iz kuće u kojoj sam boravila. Prvi put u životu vidim snijeg koji nije u kristalnoj kugli ili na televiziji, te sam se s unucima mojih domaćina, prvi put u životu sankala. Mislim da sam u to vrijeme bila veće dijete od njih, i shvatila sam da je sankanje mnogo zabavno. Cijeli dan smo proveli na snijegu, i nije uopće bilo hladno“, kaže naša sagovornica.

Trenutno je u Drezdenu, i još uvijek nije odlučila gdje će nastaviti svoje putovanje. „Mislim da će ponovo pustiti da me put ponese“, priznaje Jessie, „Putujem bez mape, smartphonea, i planiram da tako i nastavim. Zahvaljujući couchsurfingu i stopiranju potrošila sam 2100€, na prenočišta sam potrošila samo 30€ za četiri noći u hostelima, posjetila sam 21 zemlju, preko 120 gradova, upoznala mnogo divnih ljudi. To čini bit mog putovanja.“

Avantura krunisana knjigom

Nismo mogli odoljeti, a da ju ne pitamo da li je imala negativnih iskustava u toku svog putovanja, na što nam je odgovorila: „Naravno da ih je bilo, većinom s vozačima koji su mi nudili prijevoz. Oko 30% njih su od mene zahtijevali spolni odnos ili novac, no nikada nisam paničarila. Uvijek sam im se zahvalila na njihovoj dobroti, i podsjetila ih na to da sam ja žena, kao i njihove majke, supruge, sestre ili kćerke, i da ne bi bilo uredu da neko njima uradi ono što su oni meni. Iskrenost probudi dobrotu u ljudima, i uvijek se pokaju za svoj postupak“, rekla je, te nastavila: „Ne smatram se avanturistom, putujem kako bih upoznala druge, ali i sebe. Negativna iskustva ne gledam kao negativna, već iz njih i ja i drugi izvlačimo bitne pouke. Kako nešto može biti negativno ako iz toga nešto naučimo i to nas učini boljim ljudima? Mislim da svako iskustvo u životu ima samo pozitivne strane.“

Nastavljajući razgovor, rekla nam je da putuje kako bi se kući vratila mnogo bogatija, naravno, ne misleći na novac, te mnogo mudrija i bogatija za mnogo pređenih kilometara, mnogo novih prijatelja i predivnih iskustava.

„Budući da mi je ostalo još 900€ za putovanje, vjerujem da se kući neću vratiti uskoro. No kada se vratim, dnevnik koji sam vodila u toku putovanja, u koji sam zapisala sve gradove koje sam posjetila, imena ljudi koje sam upoznala i emocije koje su obilježile moje putovanje, planiram da pretvorim u knjigu koja će biti posvećena svima njima. Poruku knjige već znam: Odaberli ono što voliš, voli ono što odabereš! Ja volim putovati“, inspirativno završava Jessie.

ŠTA (ĆEŠ) OBUĆI NA GODIŠNJICU PROTESTA?!

BUDI U TRENDU

„Nosi vunu, nemoj smrčku – go!“
E recimo, savjeti poput ovoga gore nisu nešto što ćete vidjeti na modama ba, i na regionalnim fešn blogovima, a svi k'o biva tra-bunjuju o uspjehu, koji se najbolje mjeri, a po čemu drugom nego po odijevanju na radnom mjestu (podrazumijeva se da imate jedno, jer ako nemate, prestanite čitati. Sto hiljada radnih mjesta, a vi tratite vazduh ne radeći ništa. Nema smisla.) Nego, back to the topic - „Savršen poslovni stil koji odiše profesionalnošću kojom ćete zadovoljiti svog šefa (uspjeh je muškog roda, a šefica je supruga od šefa)“, koji će vam pomoći da se na idućim pro-testima i godišnjicama istih, ne postidite svojih kolega i kolegica. Slijedi par trikova iz rukava i nogavica:

Obuća

Šlape - One šlape što smo mrzili kao klinci i klinke, jer su nam vazda punili glavu kako sve dolazi „snoga“ i obavezno si kenjao / la „Pa ku- pite mi one Dizni pape zapokući, šlape grebu i talizaju se.“ Talizaju, ali se ne vide is-

pite mi one Dizni pape zapokući, šlape talizaju se.“ Talizaju, ali se ne vide ispod gojzerica. I tople su k'o mostarski zvizzdan, pa ti nije frka čekati tram vaj 27 minuta, dok kasniš na predavanje već sat i pol. Tople su i dok čekaš promjenu u državi, što zna potrajeti. A dobre su i kada Toplane zapjevaju „Hladno hladno hlaaadnijeeee, smrzni se domaćineee.“

Gumene čizme – must-have, ali obratite pozornost da ne budu one iz Penija, jer te svi imaju (maj je bio popularan mjesec), već neke s veselim motivima, da uljepšaju tmurne kišne dane, ili da posluže tokom poplava, na koje vas neće upozoriti dežurne meteorološke stanice. Čar je u tajmingu!

Asesoari

Bedževi – Kratko i jasno: partijski, šarenih boja i razigrani, za svaki dan i za svako vrijeme. Brzo i jednostavno promjenjivi – kao koalicija.

Igle i pletivo – kao dobra razonoda, originalan poklon, i odličan alat za piknuti gospodžu koja se gura na šalter, jer „samo sekund“. E moja teto, da je samo sekund, bili bismo zaduženi MMF-u još 73 puta ovoliko, a ni

Dumam, kako ti ljudi što bi vazda nešto obilježavali, baš i nemaju trunke razumijevanja prema onima, koji svoju potrebu za izričajem artikuliraju na neki drugi način, recimo - kroz modu. Naravno, taj nadasve nehuman odnos prema jednoj tako plemenitoj i potrebitoj zanimaciji, često rezultira katastrofalnim ne-ponovilo-se greškama, koje društvo ne opršta. Društvo pak, ne razumije osjećaj odgovornosti, koja kao žigom obilježava mekanu bijelu kožu aristokratskih ručica - jer izgledati kao milion dolara (izgledaš k'o pozajmica MMF-a je mnogo dosljednija!) nije jednostavno, pogotovo kada nastojiš simbiotički egzistirati sa tetom iz zapaljene trafike, i poplavljjenima u Nemiloj. Jer, izabrati gležnjače kojima ćete naglasiti oblik svojih obrva je sve samo ne jednostavan posao.

pare ne padaju s neba – valja zadužiti imaginarnu pragu učad.

Maske - jedan od asesoara koji oduzimaju dah, u Sarajevu, Tuzli i Zenici su antihazardne maske. Nosite ih, kako biste zaštitili disajne puteve od lebdećih čestica, ili kako ne biste prenijeli gripu ljudima s kojima ste bliski. Pogotovo onima u gradskom prijevozu. Napomena – ne štite od fašizma! Osim ovih, možete nabaviti i maske anonimusa, ili se držati svoje svakodnevne maske. Jer možda ste rođeni s njom, a možda je Mejblin.

Donje rublje

Nećemo vam reći da saznote koje gaće odgovaraju vašem horoskopskom znaku, već ćemo vam reći da ih redovito mijenjate, kao i vladu. Jer kao što reče brižna majka jednog od naših drugova s protestom: „Filipe, obuci čiste gaće, čula sam da bi danas mogli hapsiti.“

Kežual odjeća

I kako komšije s lijeve strane granice najavljuju na svojim feš blogovima „Veliki povratak kapri hlača“, mi im možemo samo poručiti da kod nas trend trofrtaljnih hlača ne zamire već duže vrijeme. Kombinirajte kapri hlače sa zastavom crne boje, koju možete nositi oko vrata, recept za izmamiti znatiželjne poglede u čaršiji, ili džematu.

Privest ču ovaj blog kraju riječima našeg drugara s početka priče, novinara, koji je šestog februara farbao kacigu iz Penija, da ju može ponijeti na posao: „I tako, vjerujem da je kontao (kolega) – ja luda čovjeka, đe da nabavim kacigu sada?“

Zato, mislite na vrijeme, i pratite dešavanja, pa možda i vi jednom zablistate kao sjajna haljina posvećana poplavama.

Valentinovo između dvije vatre

Kako se Dan zaljubljenih, manifestuje među mladima u Bosni i Hercegovini, te zašto je kod nas specifičan fenomen.

Piše: Haris Dedović

Sjedimo Gigo i ja tako kod mene kući, kao mnogo puta dosad, pijemo i vodimo ozbiljan i produktivan razgovor. Problem je što mi ne znamo ni malo, a ni polako. Najednom njemu dođe, u 'po' ozbiljnog ode da povraća i priča iz WC šolje. Nije ni meni jasno kako mu u takvom momentu to padne na pamet, ali i dalje stojim na halskim vratima (za ne daj Bože). Zagleda se on tako, taman k'o da mu je u šolju ispalio 100 eura, pa ispljune neku mudrost: „Podjela, burazeru, podjela!“

Aha, jes' – kažem ja – pa uđem i malo ga umijem, a on se ljuti i šalje me u tri lijepe. Jer, vrlo dobro podnosi povraćanje i to mu dođe k'o pražnjenje, da može da nastavi. Po nekom čudnom pravilu, kad ponovo sjednemo i kad kreće svak' svoje da šuti, meni padne na pamet ta njegova mudrost i ne izlazi iz glave... dok se ne izvrnemo k'o mrtve ribe, svaki na svoj kauč.

Helem, prije toga svega, nešto smo vazdan zujali po gradu i ja i on, imali nekih obaveza. Te do faksa, te do suda, te na kafu, a okolo, sve neki ljudi nosaju cvijeće, nešto svi sređeni, a kafane sve pune parova k'o na Balaševićevom koncertu... Kontam ja – Bajram. Nema šta drugo bit'. Bio sam hamani nazv'o roditelje da im čestitam, kad ne lezi vraže, meni kolegica iz redakcije šalje poruku: „Sretan ti praznik zaljubljenih“. Naravno, zajebaje me ona, to je njoj inače jedan od najvećih ćejfova. Da ne bude zabune, znam ja kad je dan zaljubljenih, ali jutros nisam bio na Facebooku, a nisam pogledao ni datum.

Minut prije negoli će Gigo dofurat', a poslije svih obaveza, ulogov'o sam se. A tamo statusi, pjesme, poczija, slike...

Sudar svjetova

Jedna je grupacija onih koji ovaj praznik slave, pa se svim silama satraše da to pokažu u svakoj svojoj izjavi, gesti, na kafi, na fakultetu, i naravno Facebooku. Oni postavljaju slike srcadi, zagrljene djece, poljubaca na kiši i slično. Najčešće su u vezama, pa dane pred ovaj praznik provode u potrazi za poklonima. Po kafanama tog dana nosaju ono što su dobili od svojih partnera, pokazuju to, a dan nakon prepričavaju do u detalje gdje su proveli Valentinovo, šta su radili i koliko je sve bilo super slatko i romantično, te uopšte ne paze da li takva priča nekog zanima. Ali hajd' što nervira ove nezainteresovane kao što sam ja, nego najviše nagrabuse oni koje to pogodi. Jebi ga, ima ljudi koji bi vrlo rado isto tako, a nemaju s kim, pa im teško padne k'o vlađa na budžet. Pored toga, onoj drugoj skupini se obraćaju sa riječima osude, objašnjavajući svoje postupke kao nešto što je njima divno i krasno, te da su ostali samo ljubomorni ili dosadni... ili bilo kakva druga etiketa sa argumentom „ZATO!“.

Druga je skupina onih koji su absolutni protivnici praznika. Oni svoje nezadovoljstvo izražavaju postavljanjem stvari ironičnog

sadržaja, u većini slučajeva protkanih takozvanim 'hejtom' ili čistom zajebancijom. Nerviraju se kad vide parove, idu im na živce ruže i ubiše se pričajući viceve o temi Valentinova. Ha-ha-ha, grohotom se smijem... U ovom korpusu ima još jedan kuriozitet. Iako se „osipaju na svu tu patetiku“, iako su zakleti „solo igrači“ i „ledene kraljice“, na prvi pogled se vidi da bi većina njih (čast izuzecima), dala kompletan svoj mjesечni džeparac, najdraže cipele i rodbinu iz dijaspore, samo kad bi mogli da imaju nekog sa sobom, sa kim će podijeliti taj „patetični, komercijalni, debilski praznik“, sa kim će prošetati glavnom ulicom svog grada ruku pod ruku, kome će pokloniti omiljeni parfem ili dodatni joystick za igraču konzolu i biti sretni i zaljubljeni. Stoga u disciplini „Ko će biti više irritant!?“ izvjesnu prednost ima ova druga skupina, jer su (opet, čast izuzecima) licemjeri.

A(anti)teisti – antivalentinaši

Ako već ne slavite, može se izbjegći tj. tretirati kao svaki običan dan. Recimo, ja ne slavim dan zahvalnosti i baš me živo zaboli što tamo neki Ameri naprave pokolj stotina hiljada čurki i potroše milione na avionske karte da bi otisli i vidjeli familiju.

Osim takmičenja u irritantnosti, da se ovdje vidjeti (po ko zna koji put), još jedna bosanskohercegovačka ili, bolje rečeno, balkanska crta u mentalitetu. Nije bitno je li Bajram, Božić, Pesah ili Valentinovo, bitno je da se mi dijelimo. Bitno je da se prepucavamo, ne podnosimo, mrzimo, pa na bilo kojoj osnovi. Ipak, lakše je kad je „onaj tamo“ kriv za sve naše frustracije.

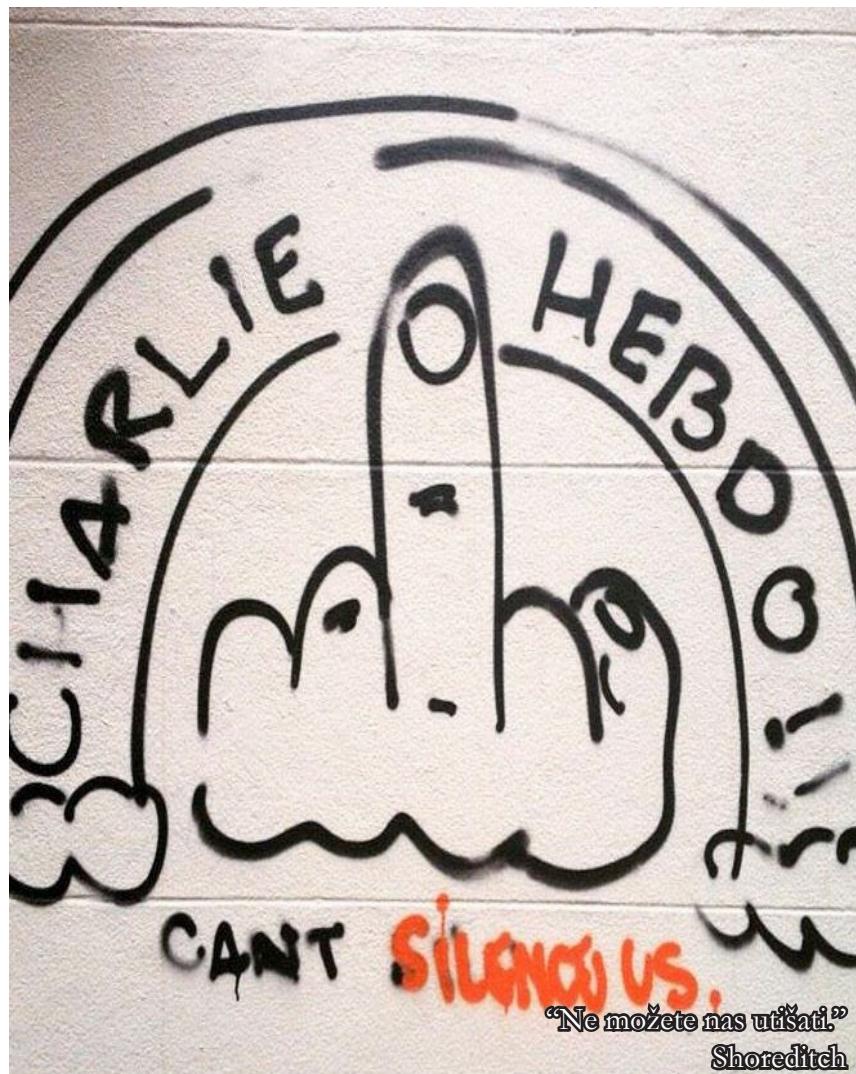
Stoga još jednom: Svako dobro Bosno, Hercegovino, Republiko Srpsku, svako dobro Istočna Bosna, Krajino, Semberijo... svako dobro Manijaci, Robijaši, Fukare... svako dobro rokeri, šminkeri, reperi... a dok smo ovakvi, „svako dobro“ je, još uvijek, samo pozdrav.

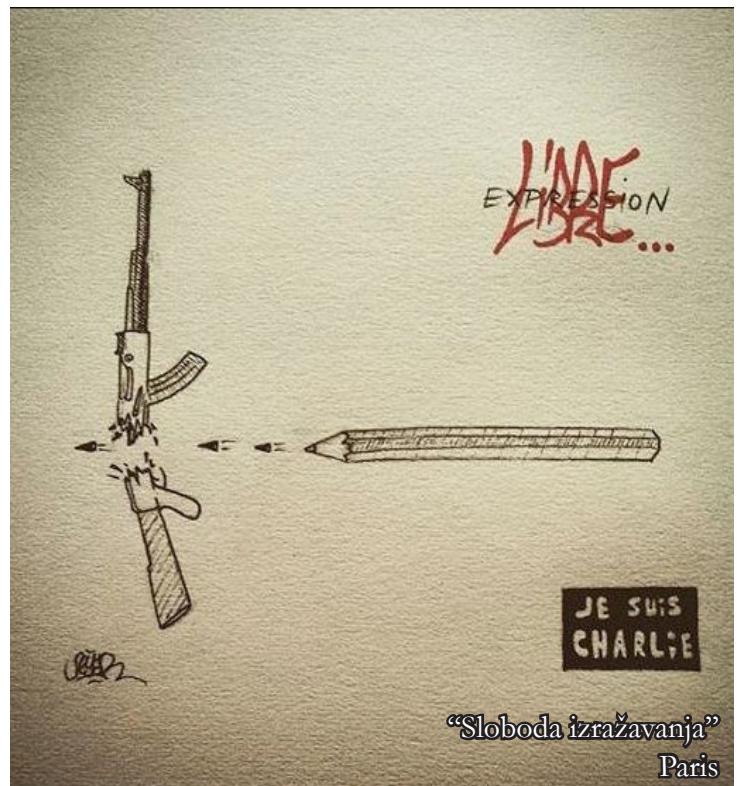
P.S. Objasnjav'o sam ja Gigi da se ne može pjevati u WC šolju, iako u tom momentu pruža divnu akustiku, ali pazite što mi kaže luđak: „Kad je nama pored 13 vlada, onolike javne potrošnje i MMF-a, glavna rasprava ko voli, a ko ne voli Valentinovo, mogu i ja pjevat' u WC šolju“.

Pokolj novinara satiričnog magazina Charlie Hebdo, koji se desio u januaru 2015. godine u Parizu, pokrenuo je lavinu protesta širom svijeta. Umjetnici, novinari, književnici, te ljudi svih nacija, boja kože, religijskih, političkih, ovih ili onih uvjerenja, okupljeni u borbi za slobodu mišljenja, govora i izražavanja, krenuli su na svoj način odavati počast svima koji su stradali toga dana. Uz pomoć francuskog web portala "Street Press", omladinski magazin Karike u ovom broju donosi vam grafite iz nekoliko gradova, koji predstavljaju svojevrstan vid podrške, kao i protesta oduzimanju života zbog slobodnog mišljenja i izražavanja.

Pripremili: Boris Čović i Haris Dedović

Brdskim biciklizmom

Brdski biciklizam, po svojoj naravi, od biciklista zahtjeva veliku posvećenost i odricanje, značajnu mentalnu i fizičku spremnost, ali i veliku ljubav. Diktira pravilnu ishranu i tjelovježbu, a uz to je i veoma skup, pošto je za bavljenje biciklizmom potrebno mnogo opreme.

Piše: Hana Čolić

Foto: Goran Šurlan, Slever Dottore Skorup, Nenad Vuruna Tiki

Brdski biciklizam je nastao kao odgovor grupe entuzijasta na potrebu za većom dozom adrenalina koju standardna vožnja bicikla ne pruža. Ubraja se u olimpijske sportove još od 1996. godine. Ovo je disciplina izdržljivosti, snage i taktike, a trke se često voze bez odmora neovisno o dužini staze i broju krugova. Ovakav sport zahtjeva značajnu mentalnu i fizičku spremnost, ali i veliku ljubav. Osamnaestogodišnjem Kristijanu Šljiviću iz Banje Luke ne fali ni jednoga.

„Počeo sam trenirati brdski biciklizam u maju 2013. godine. U početku sam se bavio samo planinarenjem i sportskim penjanjem. Moja ljubav prema biciklizmu je prvobitno bila želja za avanturom, istraživanjem i odlascima u nepoznato. Danas, pored ovih razloga, treniram i radi zdravlja, relaksacije, takmičarskog duha, testiranja vlastitih mogućnosti“, započinje nam svoju priču Kristijan.

Biciklizam je zahtjevan sport

Brdski biciklizam, po svojoj naravi, od biciklista zahtjeva veliku posvećenost i odricanje, pravilnu ishranu, dodatke prehrani, tjelovježbu, a uz to je i jako skup, pošto zahtjeva mnogo opreme, koju je na našim prostorima teško nabaviti.

„Treniram do šest puta sedmično, pred takmičenja dvije sedmice treniram svaki dan po dva puta, treninzi mogu trajati od 45 minuta do osam sati i to zna biti jako naporno. Treniram na asfaltiranim stazama, ali i off road, vježbam snagu, izdržljivost, tehniku savladavanja prirodnih i umjetnih prepreka, nekada idem u teretanu ili trčim“, objašnjava Kristijan. Da bi bicikl izdržao sve napore rigoroznih treninga i takmičenja, mora biti vrlo kvalitetan, te ga se mora redovno održavati. Cijena ovakvih bicikala vrlo lako dostiže i cifru od 20.000 KM. U osnovnu opremu koju biciklist nosi tijekom takmičenja spadaju: prije svega kaciga, zatim naocale, biciklistički dres, hlače, rukavice i sprinterice - posebne biciklističke patike koje svojim dizajnom omogućuju stopalu da dobro naliježe na pedalu i da ne spada.

U dodatnu biciklističku opremu spadaju i: alati za krpanje i napuhivanje guma, mini alati, flaše za vodu – bidoni, brzinometar, cikloračunar, navigacijski sustav, pulsmeter, zimska odjeća, itd. Pojedini dijelovi samog bicikla, poput vanjskih guma, sjedišta, lanca, pedala, kočnice i mjenjača, podložni su trošenju i kvarovima, pa se moraju redovito mijenjati, što također predstavlja značajan trošak.

Uzbudljiva takmičenja i adrenalinske utrke

U Bosni i Hercegovini brdskom biciklizmu pridaje se pažnja na zavidnom nivou, zahvaljujući prirodnim datostima u pretežito planinskom okruženju. Aktualna takmičenja na području države su Premier liga, državno prvenstvo u Cross Countryju i maratonu, te državno prvenstvo u usponu. Postoje i manje, lokalne

trke u mnogim krajevima BiH. Pored državnih, tu su i Balkansko, Europsko i Svjetsko prvenstvo u brdskom biciklizmu, te svjetski kupovi, etapne trke i različiti međunarodni maratoni. Budući da se trenutačno takmiči samo u Cross Country i Cross Country Marathon disciplinama, Kristijan nam je objasnio kako izgleda jedna standardna biciklistička utrka.

„Staza je kružnog tipa i dužine od tri do pet kilometara, a postavljena je isključivo na off road terenu. Svi takmičari su na startu u isto vrijeme, a utrku pobjeđuje, naravno, onaj koji stazu najbrže pređe. Maratoni traju mnogo duže, pa je i staza veća, a tada se postavljaju i kontrolne tačke duž staze kako bi se mjerilo prolazno vrijeme takmičara, koje ujedno služe i kao stanice na kojima takmičari mogu dobiti vodu ili nešto hrane“, objašnjava Kristijan. Iako se brdskim biciklizmom bavi tek nešto duže od godinu i pol, Kristijan već bilježi zavidne rezultate. Takmičio se širom Bosne i Hercegovine, kao i u Hrvatskoj, Crnoj Gori i Mađarskoj. Samo neki od njegovih najuspješnijih dosadašnjih plasmana u 2014. godini su: 4. mjesto na Kupu Hrvatske, 3. mjesto na UCI C3 trci u Crnoj Gori, 3. mjesto u Ligi BiH, 2. mjesto na Državnom prvenstvu u maratonu i 1. mjesto u generalnom plasmanu Laktaškog maratona.

U skorijoj budućnosti ne planira se zaustaviti na ovim rezultatima. „Dok treniram, osjećam se dobro i ispunjeno, ali ima momenata kada baš i nije tako. Ali uz čvrstu volju i želju, sve se može prebroditi. Ove godine prelazim u kategoriju U23 (ispod 23 godine) gdje me čekaju stariji, jači i iskusniji vozači, ali osjećam se spremno. Ako nekada i prekinem s takmičenjima, ovim će se sportom zasigurno baviti barem rekreativno“, završava Kristijan.

Ždralovi, zdralovi

Piše: Denis Gigo Hadžić

“A kako vi puževi kad se oženite, mislim, že mlada živi? U svojoj, ili se stisne u twoju kućicu, pa i nju nosiš na leđima?”, pitao me šapatom neki dan, pred kraj zadnjeg časa, novi drug iz klupe u novoj školi. Nemoj sad, razuma ti ljudskog, velim mu ja nadajući se da će sjahati s ticala. I baš kao i svaki put do sada - problem me nađe. Naprsto, šahovskim žargonom govoreći; ja ne bih mogao matirati protivnika da imam topa, kraljicu, konja i dva laufera, a njega da ostavim na kralju i pijunu. Ako tad ne bi bio zemljotres koji bi srušio šahovsku ploču, protivnik bi s pijunom došao do kraja i mijenjao ga u kraljicu s kojom bi me matirao. Obično se kaže da ljudi traže probleme. Ja sam puž koji ne traži probleme, oni mene nađu.

Moj drugar Šemsudin, druga klupa do vrata

Učiteljica nas je vidjela, ali na moju nesreću samo mene izbacuje. Neki mi đavo ne dade ni do vrata da dođem, okrenem se i kažem: Vi mene učiteljice izbacujete, a ni ne znate me. I to je zato što u ovom odeljenju nema Roma ni Jevreja. Nema negroidne, ni mongoloidne rase. Svi su heteroseksualci, a nema ni LGBTQ osoba. Ne znate koga biste, pa mene izbacujete zato što sam puž!

Ne! Izbacujem te, ne znaš abecedu, prvo, kaže mi učiteljica, držeći se za palac i nastavlja: drugo, ovaj put je uzela kažiprst, razgovarao si na času! Pokušao sam objasniti: Niti je LGBTQ nekava abeceda, tog mi palca, niti sam razgovarao sam sa sobom, tog mi kažiprsta, kažem joj ja, u mislima već sjedajući na skulpturu Venere iza škole. Onda me ona pitala s kim sam to pričao, da uperim ticalom i izbacit će i njega. Ja sam pogledao u drugara iz klupe. Prednje zube je zario u donju usnu, a otvorenim dlanom je čvrsto stiskao stisnutu pesnicu. Pročitao sam mu s usana: Halali ili ćeš se usratiti u tu kuću na leđima. Rekao sam učiteljici da sam joj spasio kažiprst i odjednom okrenuo priču: Ipak sam pričao sam sa sobom, i dodao, a i da sam s nekim pričao, ne mora nužno da se koristi ‘njega’, može i ‘nju’, jer ja sam puž koji priča i sa svim, a posebno sa ženskim polom. Uz skidanje naočala je pitala: Hajd mi samo sad, prije nego izdašeš, reci šta ti ona abeceda ABLGBTB znači?

Imala je teleću facu na licu, uz koju su neizostavne: skoro zatvorene oči, podignite obrve i razvučeni osmijeh u kojem

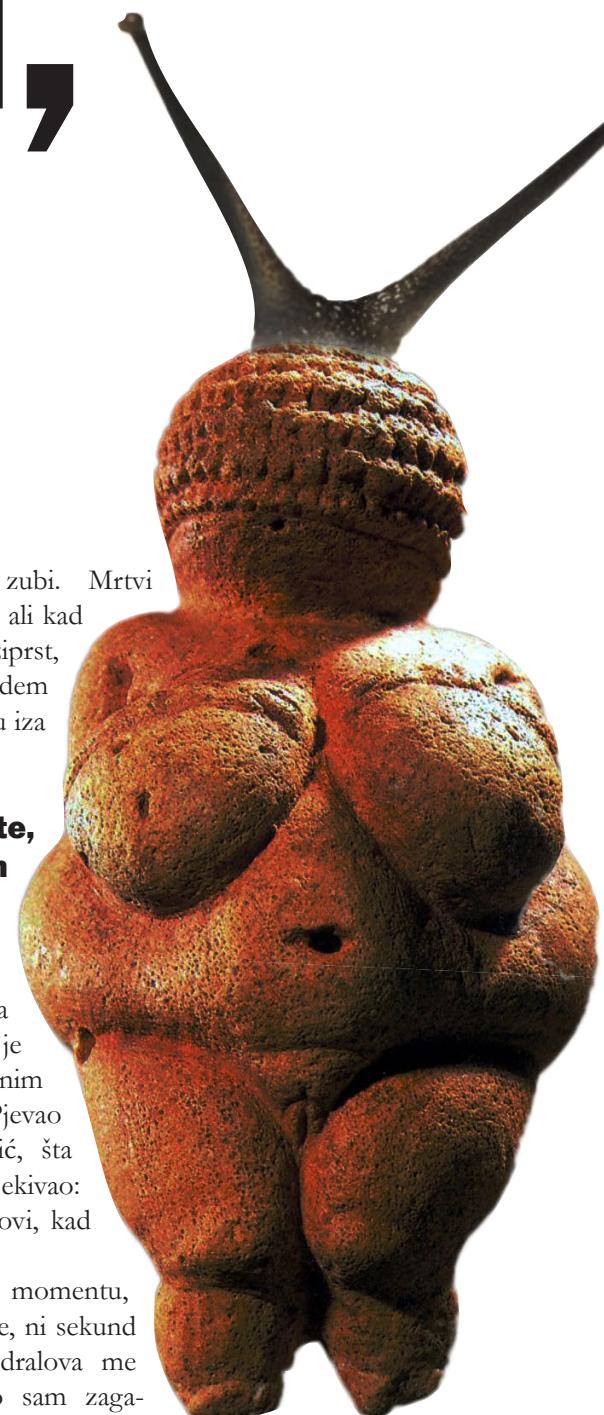
se ne vide zubi. Mrtvi cinizam. Može, ali kad odsiječete kažiprst, kažem joj ja i odem sjesti na Veneru iza škole.

Ako preselite, halalim vam

Tamo sam bio desetak minuta, a onda sam zaključio da ima Boga. Prošao je auto s otvorenim prozorima. Pjevalo je Miroslav Ilić, šta pjevalo, odjekivalo: Ždralovi, ždralovi, kad budete letjeli...

Eh, baš u tom momentu, ni sekund ranije, ni sekund kasnije, jato ždralova me posralo. Mislio sam zagalmiti, ali me jedan od njih s visoka zapazio i više mi: Halali. Mi nemamo kad sletjeti. Mi selimo! Mislio sam ja osovati, ali uz pribranost duha zaključih da je to neki znak. Jato ždralova me posralo, taman kad je Miroslav Ilić zapjeval refren, pa mu vratih u nebo: Ako ćete preseliti, halalim vam. S druge strane, iskren da vam budem, onom krelcu iz klupe nisam halalio što je učiteljica samo mene izbacila, pa me stigla njegova kletva.

Zvonilo za kraj škole. Izlaze ostali učenici. Ja sam pokakljen sjedio na Veneri. Neki mi se smiju, ali su svi dodali da su ljubomorni što njih nije pokakila ptica, jer to navodno donosi sreću. Ostao sam zbuđen i usran na Veneri. Nije mi jasno jesu li ironični ili stvarno vjeruju u te gluposti. Zato sam počeo vjerovati u Boga, nisam halalio drugaru, i stigla me kletva, u egzekuciji ždralova koje je najavio Ilić.

POZNATI ČITAJU...

Na sastanku nekadašnjih političkih partnera održanom nikad, a na Miletovu inicijativu raspravljalio se o još jednom prijedlogu koji se neće sprovesti. Ekskluzivno otkrivamo snimak sastanka održanog u Parku "Preživjela dvojica". 'Vako rekoše...

Omladinska Novinska Asocijacija
u Bosni i Hercegovini

**SCHÜLER
HELPEN
LEBEN**

NAPOMENA:

**ובה פובליקציה (וילדיינסקי צאופיס „קאריק“) יERADENA UZ PODRŠKU FON-
DACIJE SHL. SADRŽAJ ПUBLIKACIJE JE ISKLJUČIVO ODGOVORNOST ONAUBIH I NI U KOM
SLUČAJU NE PREDSTAVLJA STANOVIŠTA SHL-A.**